

Projecte MarésMés

MARÉSMÉS

IMPULS I INNOVACIÓ DE L'ÀMBIT MARÍTIM EMPRESARIAL I OCUPACIONAL DEL MARESME

L-4. OBSERVATORI DE L'ÀMBIT MARÍTIM DEL MARESME

INFORME ESTADÍSTIC DE L'ÀMBIT MARÍTIM DEL MARESME

Desembre de 2013

Aquest projecte està subvencionat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i el Fons Social Europeu, d'acord amb el Programa d'ajuts a Projectes Innovadors i Experimentals, regulat per l'Ordre EMO/312/2012, de 8 d'octubre (DOGC núm. 6237 de 22/10/2012).

INDEX

Presentació.....	4
1-SÍNTESI D'INDICADORS.....	5
2-CARACTERITZACIÓ DE LES INSTAL·LACIONS PORTUÀRIES I ASPECTES MEDIAMBIENTALS	9
3-PESCA PROFESSIONAL.....	17
4-INDÚSTRIA NÀUTICA	25
5-NÀUTICA ESPORTIVA I D'OCI	30
6-CARACTERITZACIÓ DE LES PLATGES	34
7-TURISME MARÍTIM	39
8-FORMACIÓ	46
9-INDICADORS D'ACTIVITAT DEL CLÚSTER MARÍTIM	54
RELACIÓ DE GRÀFICS, TAULES I QUADRES	56
BILBIOGRAFIA	57

Presentació

El present informe s'emmarca en un projecte més ampli d'abast comarcal –el MarésMés¹– que té com a objectiu últim dinamitzar l'economia i l'ocupació de la comarca del Maresme tot promovent i activant les sinergies que existeixen entre el mar i les activitats socioeconòmiques del sector marítim i nàutic.

Lògicament, per arribar a l'acompliment de l'objectiu cal conèixer quins i com són els actors del sector així com les seves infraestructures i com és l'escenari en què es desenvolupen les diferents activitats.

En aquest sentit doncs, s'ha desenvolupat la línia de treball de l'Observatori de l'Àmbit Marítim del Maresme, amb la pretensió de desenvolupar un seguit d'indicadors que expliquin quina és la situació actual d'aquest sector a la comarca.

Els resultats són a l'informe que presentem, la informació del qual prové, d'una banda i en menor mesura del que hagués estat desitjable, dels propis agents i/o actors de l'àmbit i de l'altra, de la recerca en fons secundàries.

La informació es presenta en nou bloc temàtics diferents; un primer de síntesi d'indicadors, un segon de ports i aspectes mediambientals, en el tercer recollim la informació referent a la pesca professional, el quart tracta la indústria nàutica, el cinquè la nàutica esportiva i d'oci, en el sisè punt caracteritzem les platges de la comarca, en el setè tractem el turisme marítim, en el vuitè la formació relacionada amb l'àmbit marítim existent a la comarca i per últim, en el novè bloc, fem el seguiment de l'activitat del clúster marítim.

¹ Aquest projecte està subvencionat pel servei d'ocupació de Catalunya i el Fons Social Europeu, d'acord amb el Programa d'ajuts a Projectes Innovadors i Experimentals, regulat per l'Ordre EMO/312/2012 de 8 d'octubre (DOGC núm. 6237 de 22/10/2012)

1-SÍNTESI D'INDICADORS

INSTAL·LACIONS PORTUÀRIES I MARÍTIMES	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de bases nàutiques	4	4	4	3	3
Nombre de Clubs nàutics	nd	11	11	10	10
Nombre de Ports	5	5	5	5	5
Ports adaptats per persones amb mobilitat reduïda	3	3	3	3	3
Especificitats dels ports					
Nombre total d'amarradors	4065	4065	4065	4070	4071
amarradors en venda*	900	880	850	840	850
amarradors en lloguer**	258	255	243	234	235
Nombre d'amarradors per eslora***					
fins a 4,5 m	4	0	0	0	0
de 4,5 a 8 m	1141	1124	1124	1100	1087
de 8 a 12 m	808	814	814	826	831
de 12 a 15 m	118	122	122	122	122
de 15 a 18 m	65	65	65	65	65
més de 18 m	25	25	25	25	25
Nombre de places en àrees d'hibernació**	56	56	56	56	56
Nombre de places ocupades en àrees d'hibernació**	nd	nd	18	24	14
Grau d'ocupació de les places d'hibernació	nd	nd	32,14%	42,86%	25%
Taxa de variació places ocupades àrees hibernació	nd	nd	nd	33,33%	-41,67%
Nombre d'empreses als ports**	nd	nd	nd	nd	190
Facturació total dels ports****	nd	nd	nd	nd	8.000.000
ASPECTES MEDIAMBIENTALS I TECNOLÒGICS	2008	2009	2010	2011	2012
Km costa	50	50	50	50	50
Qualitat aigua bany	nd	excel·lent	excel·lent	excel·lent	excel·lent
Estat de les praderies posidònia	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Arenys de Mar	nd	regressió	regressió	nd	regressió
Mataró I	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Mataró II	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Nombre de ports que fan dragatge de tranvassament de sorra	nd	nd	nd	nd	3
Percentatge de ports que fan tranvassament	nd	nd	nd	nd	60%
Nombre de ports amb sistemes de gestió ambiental	1	1	1	1	4
Percentatge de ports que disposen de sistemes de qualitat ambiental	nd	nd	nd	nd	80%
Nombre de ports amb plaques fotovoltaiques	1	1	1	1	1
Percentatge de ports amb plaques	20%	20%	20%	20%	20%
Taxa de variació de ports amb plaques	nd	0%	0%	0%	0%
Nombre de ports amb punts verds	5	5	5	5	5
Volum d'aigua consumida (m³)**	74.760	78.600	65.164	64.392	73.535
Taxa variació consum	nd	5,14%	-17,09%	-1,18%	14,20%
Volum consum energètic (wats)**	1.377,73	1.333,94	1.376,77	1.354,58	1.338,26
Taxa variació	nd	-3,18%	3,21%	-1,61%	-1,20%
Ports amb sistemes de certificació de qualitat ambiental¹	2	2	2	2	4
ISO 9001	2	2	2	2	4
ISO 14001	1	1	1	1	3
EMAS	2	2	2	2	4
Percentatge de ports amb certificacions de qualitat ambiental	20%	20%	20%	20%	80%

PESCA PROFESSIONAL	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de llotges	2	2	2	2	1
Nombre de confraries de pescadors	7	7	7	7	7
Flota pesquera	nd	138	136	89	115
Nombre de treballadors del mar (pescadors)	nd	nd	nd	nd	241
Nombre d'ocupats en la pesca professional*	nd	nd	nd	720	737
Grau d'ocupació en la pesca professional	nd	nd	nd	0,42%	0,44%
Taxa de variació en l'ocupació	nd	nd	nd	nd	2,36%
Comptes de Cotització	nd	nd	nd	110	112
Pes de l'activitat pesquera en relació al total comarcal	nd	nd	nd	0,94%	0,98%
Taxa de variació de l'activitat pesquera	nd	nd	nd	nd	1,82%
Captures (kg) per llotges	2.618.481,33	2.148.451,94	2.240.969,50	1.874.951,48	2.160.212,09
Arenys de Mar	2.501.326,03	2.009.724,54	2.124.910,90	1.865.436,68	2.160.212,09
Mataró	117.155,30	138.727,40	116.058,60	9514,8	-
Recaptació € per llotges	10.021.497,72	9.309.865,87	8.167.656,14	7.666.507,33	7.948.504,33
Arenys de Mar	8.999.709,42	8.235.453,94	7.275.647,33	7.595.868,92	7.948.504,33
Mataró	1.021.788,30	1.074.411,93	892.008,81	70.638,41	-
Producció de peixos i cultius de mol·luscs (kg)	122.884,98	15.665,00	0,00	0,00	0,00
Facturació de la producció aquícola	285.540,29	47.167,32	0,00	0,00	0
INDÚSTRIA NÀUTICA	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre d'ocupats	332	268	231	214	215
Grau d'ocupació en la indústria nàutica en relació al total comarcal	0,25%	0,22%	0,19%	0,18%	0,18%
Taxa variació ocupació	nd	-19,28%	-13,81%	-7,36%	0,47%
Comptes de cotització	nd	nd	nd	40	41
Pes de l'activitat en relació al total comarcal	nd	nd	nd	0,34%	0,36%
Taxa de variació de l'activitat	nd	nd	nd	nd	2,50%
NÀUTICA ESPORTIVA I D'OCI	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de Clubs Nàutics	nd	11	11	10	10
Nombre de Clubs Esportius per Tipus					60
activitats subaquàtiques	nd	nd	nd	nd	9
esquí nàutic	nd	nd	nd	nd	2
motonàutica	nd	nd	nd	nd	3
natació	nd	nd	nd	nd	7
pesca esportiva i càsting	nd	nd	nd	nd	7
piragüisme	nd	nd	nd	nd	0
rem	nd	nd	nd	nd	3
salvament i socorrisme	nd	nd	nd	nd	0
triatló	nd	nd	nd	nd	11
vela	nd	nd	nd	nd	18
Nombre de llicències per federacions catalanes	2247	2281	2357	2355	2532
activitats subaquàtiques	888	805	763	693	674
esquí nàutic	10	10	10	10	10
motonàutica	3	2	2	7	7
natació	1125	1125	1157	1157	1300
piragüisme	nd	nd	nd	25	16
rem	116	180	189	196	204
triatló	105	159	236	267	321
Taxa de variació de les llicències per federacions	nd	1,51%	3,33%	-0,08%	7,52%
activitats subaquàtiques	nd	-9,35%	-5,22%	-9,17%	-2,74%
esquí nàutic	nd	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
motonàutica	nd	-33,33%	0,00%	250,00%	0,00%
natació	nd	0,00%	2,84%	0,00%	12,36%
piragüisme	nd	nd	nd	nd	-36,00%
rem	nd	55,17%	5,00%	3,70%	4,08%
triatló	nd	51,43%	48,43%	13,14%	13,14%
Grau de la pràctica d'esports nàutics (federats) entre la població	0,73%	0,73%	0,76%	0,75%	0,81%
Mitjana del nombre de treballadors contractats als clubs	79	78	81	173	82
màxim anual	93	89	101	108	104
mínim anual	65	67	61	65	60

CARACTERITZACIÓ DE LES PLATGES	2008	2009	2010	2011	2012
Km de costa	50	50	50	50	50
Km de platges	39	39	39	39	39
Nombre de platges	43	46	46	46	46
Serveis a les platges	119	128	128	128	128
Bar de platja (Guingueta)	32	34	34	34	34
Aparcament	37	41	41	41	41
Primers auxilis	23	26	26	26	26
Dutxes i rentapeus	27	27	27	27	27
Taxa de variació dels serveis	nd	7,56%	0,00%	0,00%	0,00%
Platges amb serveis adaptats per a persones amb mobilitat reduïda	35	39	39	39	39
Cadira amfíbia	23	21	21	21	25
Passarel·la	23	24	24	24	39
Assistència al bany	10	12	12	12	25
WC adaptats	31	34	34	34	25
Dutxes adaptades	16	23	23	23	12
% platges amb serveis adaptats	81,40%	84,76%	84,78%	84,78%	84,78%
Taxa de variació de platges adaptades	nd	11,43%	0,00%	0,00%	0,00%
Nombre de platges amb distintius de qualitat	12	12	15	15	16
SICTED	1	1	2	3	3
Bandera Blava	10	12	9	9	9
Q de Qualitat Turística	1	1	3	3	3
EMAS	no existeix el distintiu	4	4	4	4
Nombre de distintius atorgats	12	18	18	19	19
% de platges amb distintius qualitat	27,91%	26,09%	32,61%	32,61%	34,78%
Taxa variació de les platges amb distintiu	nd	0,00%	25,00%	0,00%	6,67%
TURISME MARÍTIM	2011	2013			
Nombre d'empreses nàutiques i bases	27	27			
Submarinisme	10	10			
Vela	10	11			
Surf	4	4			
Caiaç	5	5			
Lloguer embarcacions	10	10			
Altres	13	15			
Percentatge d'activitats per tipus					
Submarinisme	37,04%	37,04%			
Vela	37,04%	40,74%			
Surf	14,81%	14,81%			
Caiaç	18,52%	18,52%			
Lloguer embarcacions	37,04%	37,04%			
Altres	48,15%	55,56%			
Empreses amb activitats adaptades per persones amb mobilitat reduïda	12	12			
% empreses nàutiques amb activitats adaptades	92,3%	80,0%			
	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre d'esdeveniments nàutics	6	10	10	14	15
Fires	2	2	2	4	5
Esdeveniments esportius	4	8	8	10	10
Taxa variació esdeveniments nàutics	nd	66,67%	0,00%	40,00%	7,14%
	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre viatgers en allotjaments	1.279.000	1.261.500	1.184.300	1.244.100	1.315.000
Hotel	1.003.300	987.600	935.200	1.005.800	1.078.000
Càmping	275.700	273.900	249.100	238.300	237.000
Taxa variació viatgers	nd	-1,37%	-6,12%	5,05%	5,70%

FORMACIÓ	2008	2009	2010	2011	2012
Reglada					
Nombre de centres on s'imparteix	6	6	6	6	7
Institut	4	4	4	4	5
Universitat	2	2	2	2	2
% de centres on s'imparteix en relació al total comarcal	35,3%	35,3%	35,3%	35,3%	41,2%
Institut	26,7%	26,7%	26,7%	26,7%	33,3%
Universitat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Tipus de grau formatiu	14	14	15	15	17
Grau Mitjà	5	5	5	5	6
Grau Superior	6	6	6	6	6
Grau universitari	2	2	3	3	4
Postgrau	1	1	1	1	1
Taxes de variació	nd	0,0%	7,1%	0,0%	13,3%
Grau Mitjà	nd	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%
Grau Superior	nd	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Grau universitari	nd	0,0%	50,0%	0,0%	33,3%
Postgrau	nd	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nombre alumnes matriculats	483	508	531	619	949
Grau Mitjà	205	215	231	236	369
Grau Superior	123	142	140	173	226
Grau universitari	137	135	143	192	339
Postgrau	18	16	17	18	15
Taxa variació	nd	5,2%	4,5%	16,6%	53,3%
Grau Mitjà	nd	4,9%	7,4%	2,2%	56,4%
Grau Superior	nd	15,4%	-1,4%	23,6%	30,6%
Grau universitari	nd	-1,5%	5,9%	34,3%	76,6%
Postgrau	nd	-11,1%	6,3%	5,9%	-16,7%
Oci/Estarjo					
Nombre de cursos ofertats	189	181	188	193	188
taxa de variació	nd	-3,21%	2,90%	2,02%	-13,83%
Alumnes matriculats	1354	1379	1413	1501	1484
taxa de variació	nd	1,85%	2,47%	6,23%	-1,13%
grau d'interès de la població per aquest tipus de formació	0,43%	0,43%	0,44%	0,47%	0,46%
ACTIVITATS CLÚSTER MARÍTIM	2011	2012	2013		
Visites a empreses			38		
Trobades empresarials			4		
Nous associats al clúster			11		
Acords de col·laboració			25		
Nombre d'assessoraments a emprenedors			2		
Nombre de reunions de suport a emprenedors			2		
Nombre d'ajuts i subvencions sol·licitats	1	1	1		
Font: elaboració pròpia					
*només dades del Masnou					
**dades del Masnou i Mataró					
*** 2008-2011només dades del Masnou i Mataró, 2012 tots els ports menys Arenys					
****dades de Masnou, Mataró i Balís, arrodonides					
no disposem d'informació del Port de Premià de Mar					

2-CARACTERITZACIÓ DE LES INSTAL·LACIONS PORTUÀRIES I ASPECTES MEDIAMBIENTALS

INSTAL·LACIONS PORTUÀRIES I MARÍTIMES					
	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de bases nàutiques	4	4	4	3	3
Nombre de Clubs nàutics	nd	11	11	10	10
Nombre de Ports	5	5	5	5	5
Ports adaptats per persones amb mobilitat reduïda	3	3	3	3	3
Especificitats dels ports					
Nombre total d'amarradors	4065	4065	4065	4070	4071
amarradors en venda*	900	880	850	840	850
amarradors en lloguer**	258	255	243	234	235
Nombre d'amarradors per eslora***	2161	2150	2150	2138	2130
fins a 4,5 m	4	0	0	0	0
de 4,5 a 8 m	1141	1124	1124	1100	1087
de 8 a 12 m	808	814	814	826	831
de 12 a 15 m	118	122	122	122	122
de 15 a 18 m	65	65	65	65	65
més de 18 m	25	25	25	25	25
Nombre de places en àrees d'hibernació**	56	56	56	56	56
Nombre de places ocupades en àrees d'hibernació**	nd	nd	18	24	14
Grau d'ocupació de les places d'hibernació	nd	nd	32,14%	42,86%	25%
Taxa de variació places ocupades àrees hibernació	nd	nd	nd	33,33%	-41,67%
Nombre d'empreses als ports**	nd	nd	nd	nd	190
Facturació total dels ports****	nd	nd	nd	nd	9.216.000
ASPECTES MEDIAMBIENTALS I TECNOLÒGICS					
	2008	2009	2010	2011	2012
Km costa	50	50	50	50	50
Qualitat aigua bany	nd	excel·lent	excel·lent	excel·lent	excel·lent
Estat de les praderies posidònia	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Arenys de Mar	nd	regressió	regressió	nd	regressió
Mataró I	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Mataró II	nd	regressió	regressió	regressió	nd
Nombre de ports que fan dragatge de tranvassament de sorra	nd	nd	nd	nd	3
Percentatge de ports que fan tranvassament	nd	nd	nd	nd	60%
Nombre de ports amb sistemes de gestió ambiental	1	1	1	1	4
Percentatge de ports que disposen de sistemes de qualitat ambiental	nd	nd	nd	nd	80%
Nombre de ports amb plaques fotovoltaïques	1	1	1	1	1
Percentatge de ports amb plaques	20%	20%	20%	20%	20%
Taxa de variació de ports amb plaques	nd	0%	0%	0%	0%
Nombre de ports amb punts verds	5	5	5	5	5
Volum d'aigua consumida (m³)**	74.760	78.600	65.164	64.392	73.535
Taxa variació consum	nd	5,14%	-17,09%	-1,18%	14,20%
Volum consum energètic (wats)**	1.377,73	1.333,94	1.376,77	1.354,58	1.338,26
Taxa variació	nd	-3,18%	3,21%	-1,61%	-1,20%
Ports amb sistemes de certificació de qualitat ambiental¹	2	2	2	2	4
ISO 9001	2	2	2	2	4
ISO 14001	1	1	1	1	3
EMAS	2	2	2	2	4
Percentatge de ports amb certificacions de qualitat ambiental	20%	20%	20%	20%	80%
Font: elaboració pròpia					
¹només dades del Masnou					
²dades del Masnou i Mataró					
*** 2008-2011només dades del Masnou i Mataró, 2012 tots els ports menys Arenys					
****dades de Masnou, Mataró i Ballís, arrodonides					

Els ports

Els ports són les instal·lacions marítimes per excel·lència. Són les infraestructures principals on es desenvolupen bona part de les activitats relacionades amb el mar, però no totes, almenys en el cas del Maresme. Sigui com sigui però, el seu paper és cabdal per un grapat important d'activitats econòmiques que allí s'hi desenvolupen; venda de peix, drassanes, amarrament d'embarcacions, reparació i manteniment d'aquestes, etc...També és rellevant, però amb un sentit més negatiu, el paper que juguen com a obstacle per al lliure moviment dels sediments, cosa que, al seu torn, afecta o pot afectar altres activitats econòmiques.

El Maresme compta amb un total de cinc ports en els quals s'hi duen a terme, majoritàriament, activitats pesqueres, esportives i comercials i/o de serveis relacionades amb aquestes i d'altres. De nord a sud són el Port d'Arenys de Mar, el Port Balís a Sant Andreu de Llavaneres, el Port de Premià de Mar i el Port del Masnou.

De fet, cadascun té una personalitat pròpia d'acord amb les activitats que s'hi desenvolupen. Així, el Port d'Arenys és el port per excel·lència en el sentit que és el port de la comarca en què, actualment, més diversitat d'activitats s'hi desenvolupen. És el port pesquer de la comarca amb l'única llotja activa del Maresme, activitat que conviu amb la dàrsena esportiva i l'activitat industrial de les drassanes i de reparació i manteniment d'embarcacions. Fins fa ben poc, al Port de Mataró també coexistien l'activitat pesquera i l'esportiva si bé, com veurem més endavant, la llotja ha quedat inactiva amb la conseqüent deriva a la baixa de l'activitat pesquera. El Port Balís, el Port de Premià de Mar i el Port del Masnou són coneguts, bàsicament, per la seva activitat esportiva.

Els cinc ports, de forma conjunta, proveeixen la comarca del Maresme amb un total de 4.071 amarradors, distribuïts de forma desigual entre ells, tal i com recull la taula que segueix. El Port de Mataró i el del Masnou són els que concentren un major volum d'amarradors, el 26,53% i el 25,79%, respectivament.

2.1 Evolució del nombre total d'amarradors per ports del Maresme, 2008-2012						
Port	2008	2009	2010	2011	2012	distribució
Port d'Arenys Mar	609	609	609	623	623	15,30%
Port El Balís	764	764	764	764	764	18,77%
Port de Mataró	1080	1080	1080	1080	1080	26,53%
Marina de Premià	554	554	554	554	554	13,61%
Port del Masnou	1081	1070	1070	1058	1050	25,79%
MARESME	4065	4065	4065	4070	4071	100,00%
Font: Direcció General de Transports i Mobilitat de TES i Ports de la Generalitat, Port del Masnou, Port de Mataró						

En els darrers cinc anys el nombre d'amarradors s'ha mantingut força estable; de fet, els canvis que hi ha hagut s'han donat al Port d'Arenys de Mar, que n'ha sumat 14, i al del Masnou que n'ha perdut 31 al llarg d'aquest període.

La majoria dels amarradors de la comarca² són per embarcacions d'entre 8 i 12 metres d'eslores (49,10%) i d'entre 4,5 i 8 metres d'eslora, és a dir, per embarcacions de mida mitjana. Són pocs els amarradors preparats per allotjar embarcacions d'eslores més grans.

2.2 Amarradors per eslores, el Maresme 2012		
Elores	nombre d'amarradors	pes sobre el total
fins a 4,5	0	0,00%
4,5-8	1202	35,51%
8-12m	1662	49,10%
12-15m	258	7,62%
15-18m	132	3,90%
>18	131	3,87%
Total	3385	100,00%
Font: elaboració pròpia		

Quant a la facturació dels ports, quatre ports de la comarca han facturat conjuntament uns 9.216.000 euros l'any 2012. Partint d'aquestes dades podríem estimar entre 10 i 11 milions d'euros la facturació dels cinc ports de la comarca.

Quant a la inversió en actuacions de millora dels ports del Maresme la informació recopilada fa referència, només, als ports o parts dels ports que gestiona l'entitat Ports de la Generalitat. Això és la dàrsena pesquera i la dàrsena comercial del port d'Arenys de Mar, la dàrsena pesquera del Port de Mataró i la dàrsena pesquera del Port del Masnou.

La inversió total en el període 2008-2012 ha estat d'1.654.484,15 euros, la majoria destinats, gairebé exclusivament, al Port de d'Arenys. La dàrsena pesquera del Port del Masnou s'ha beneficiat també d'una actuació (vegeu quadre que segueix).

² Les dades que s'ofereixen són de tots els ports menys el d'Arenys, pel qual no tenim informació a aquest nivell. A banda, la diferent procedència de les dades fa que els sumatoris no s'ajustin a les xifres total en el cas de la Marina de Premià.

Quadre 1

ACTUACIONS ALS PORTS		ACTUACIÓ	ADJUDICAT	CERTIFICAT
2008				
Arenys de Mar		Rehabilitació i restauració de la nau de venda	350.473,77	350.473,77
		Canalització de serveis i xarxa contraïncendis	604.863,53	604.863,53
		Mobilitat de vianants	26.564,00	26.564,00
		Projecte de millora de l'accés al vial i aparcament de ponent	3.466,73	3.466,73
EL MARESME			985.368,03	985.368,03
2009				
Arenys de Mar		Reparació del dic d'abric	149.752,95	149.752,95
		Millora de l'accés oest del port	257.364,77	251.403,00
		Millora instal·lacions per a estalvi energètic	9.058,80	9.050,80
		Canalització serveis i xarxa contraïncendis (L)	60.185,05	60.185,05
		Nova marquesina a la nova nau de vendes	16.913,01	16.913,01
		Millores d'eficiència energètica	21.182,24	21.182,24
EL MARESME			514.456,82	508.495,05
2010				
Arenys de Mar		Adequació passeig de la ribera	111.439,17	111.439,17
		Tren de fondeig al moll de la Llotja	22.542,97	4.454,97
DP Masnou		Subministrament de 6 punts de llum solar	17.239,82	17.239,82
EL MARESME			151.221,96	133.133,96
2011				
EL MARESME			0,00	0,00
2012				
Arenys de Mar		Telegestió dels comptadors d'aigua	27.487,11	27.487,11
EL MARESME			27.487,11	27.487,11

Font: elaboració pròpia a partir de l'Anuari Estadístic Ports de la Generalitat, 2008-2012

Aspectes mediambientals

Una altra vessant dels ports a considerar són els aspectes mediambientals. Com dèiem a l'inici del capítol, aquestes infraestructures si bé són cabdals per un seguit d'activitats econòmiques comporten en sí, i a la vegada, un impacte ambiental notori en el medi marí tant directament com indirecta per les activitat que s'hi duen a terme. Per tant, per una banda cal considerar els aspectes d'impacte ambiental de la pròpia estructura i per l'altra, aspectes/mesures ambientals destinades a una gestió sostenible de l'equipament per limitar el seu impacte en el medi marí.

El principal impacte ambiental dels ports –més enllà del paisatgístic- és l'alteració que suposen per la dinàmica natural del litoral, especialment sobre la deriva litoral. La construcció d'aquestes infraestructures limita i altera el lliure moviment dels sediments i, per tant, repercuteix en la seva sedimentació cosa que acaba en afectacions a les platges pel dèficit d'aportació de sediments; l'estructura del port - com també d'espigons, dics, etc...- provoca una retenció dels sediments que produeixen acumulacions a un costat de la infraestructura i erosions a l'altre com a causa de l'eliminació del subministrament normal d'arena. Alhora, l'acumulació dels sediments erosionats als ports pot arribar a afectar-ne la funcionalitat.

La pèrdua de sorra de les platges suposa, per una banda, un malestar evident en els municipis en què es produeix la pèrdua (restricció de l'ús social de la platja, impacte econòmic per les activitats que allí s'hi desenvolupen...) i, per l'altra, un cost econòmic ocasionat per la gestió dels sediments per "tornar la platja al seu lloc".

Precisament, el Maresme és una de les zones de la costa catalana en què la problemàtica de les sorres de les platges es repeteix pràcticament cada any i en què, en la seva mesura, hi juguen el seu paper els cinc ports de la comarca tal i com recull, també, el **Pla de Ports de Catalunya 2007-2015**³ en què s'afirma que els cinc ports afecten la dinàmica litoral.

És en aquest sentit que tant el *Ministerio de Medio Ambiente* com el Departament de Territori i Sostenibilitat han dedicat molt esforços econòmics al litoral maresmenc. La importància de les platges a la comarca també es fa palès amb altres actuacions de millora d'accessibilitat, etc. En el quadre que segueix recollim les actuacions dutes a terme pel *Ministerio* en els darrers anys. D'acord amb la informació continguda podem parlar d'una inversió aproximada de 27 milions d'euros en el període 2007-2012 del *Ministerio* a la costa del Maresme.

Quant a la Generalitat i en relació a la problemàtica sedimentària, en la darrera dècada ha desenvolupat el projecte **Dragatge dels ports de Catalunya: transvasament**⁴, amb especial incidència a la costa del Maresme, el qual té com a objectiu "*transvasar els sediments interceptats pels ports a les platges erosionades, per restablir a més el transport longitudinal de sediments i minimitzar l'impacte costaner d'aquestes infraestructures*".

Per altra banda, "*la necessitat de valorar les activitats de transvasament de sorra a l'entorn dels ports i la identificació de noves fonts de sediment per recuperar les zones erosionades*" fa que el Departament participi en el projecte europeu **BEACHMED-e Catalunya**⁵, del Programa INTERREG IIIC-Sud, "*amb l'objectiu de millorar la gestió costanera (...)*" tot valorant, entre d'altres, "*l'eficàcia de les activitats de transvasament de sorra als ports de Catalunya i la seva millora*". Els resultats del projecte en relació a l'eficàcia dels transvasaments de sorra, que ha estudiat, precisament, el cas del port del Masnou, indiquen que el projecte de Dragatges ha estat eficaç en el cas concret del port del Masnou en tant que, per una banda, el volum de sediments acumulats a l'entorn del port era semblant al necessari per a la regeneració de les platges i, per l'altra, que la zona dragada va recuperar-se amb rapidesa, cosa per la qual, conclou l'estudi, és justificat el dragatge periòdic en aquesta zona concreta del litoral maresmenc.

³ Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques (2005?) **Pla de Ports de Catalunya 2007-2015**.

⁴ Per a més informació visiteu la pàgina web del departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

⁵ Trobareu més informació a la web del Departament o bé a [l'informe de Resultats del projecte BEACHMED-e Catalunya](#)

Actualment 3 ports de la comarca afirmen que fan dragatge de transvasament de sorra; són el port de Mataró, el port de Premià i el port del Masnou.

Quadre 2

ACTUACIONS DEL MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE AL LITORAL MARESMENC			
FINALITZADES			
ANY	MUNICIPI	ACTUACIÓ REALITZADA	INVERSIÓ €
2007	Montgat	Adequació de l'entorn del final del passeig marítim de Montgat	1.413.000
2007 (set.)	Caldes d'Estrac	Acondicionament de la zona de varada de Caldes d'Estrac	320.000
2008 (jul.)	Canet de Mar	Millora i accessibilitat a la platja de canet de Mar (3 passos inferiors)	3.310.000
2010 (nov.)	Diversos municipis	Obres de manteniment i conservació del litoral de Barcelona 2007-2009 (petites actuacions de protecció, conservació i manteniment de la costa) -demolició caseta de Sant Pol -regeneració de platja a Premià de Mar -reparacions al passeig marítim de Premià de Mar -"desamiantat" en la retirada d'un col·lector a la platja de Vilassar de Mar	2.442.000
2010 (jul.)	Diversos municipis	Obres d'emergència. Temporals 28 i 29 de desembre de 2008. Aportacions de sorra i reforços d'escollera a Cabrera de Mar, Vilassar de Mar, el Masnou i Montgat	11.284.000
2010 (mai)	Mataró	PLAN-E Millora de l'accessibilitat dels passos subterranis del Cargol i del carrer Jordi Joan	816.000
2010 (nov.)	Diversos municipis	Manteniment i conservació del litoral de la costa de Barcelona 2005-2006. -revestiment amb escollera de la riera de Caldes d'Estrac	2.432.000
2010 (jun.)	El Masnou	Passarel·la peatonal sobre la riera d'Alella al Masnou (desembocadura de la riera d'Alella)	490.000
2010 (des.)	Vilassar de Mar	Adequació a persones amb mobilitat reduïda del pas inferior existent sota la N-II junt a l'estació de Renfe de Vilassar de Mar i prolongació d'aquest per sota les vies del tren fins al passeig marítim	937.000
2011 (gen)	Diversos municipis	Obres d'emergència a la província de Barcelona a causa dels danys provocats pel temporal de 08/03/2010 -a ponent del port d'Arenys desplaçament de sorra que deixa sense sorra alguns trams. -Montgat 220m de front marítim afectat. -Senda de Montgat. -Platja de Premià de Mar. -Platja de Vilassar de Mar. -Platja El Masnou-Montgat.	1.845.000
EN EXECUCIÓ			
MUNICIPI		ACTUACIÓ REALITZADA	INVERSIÓ €
Diversos municipis		Manteniment i conservació del litoral de la costa de Barcelona 2010-2012. -rampa d'accés a la platja de Sant Andreu de Llavaneres	2.100.000
Font: elaboració pròpia a partir de la web del Ministerio de Alimentación, Agricultura y Medio Ambiente			

L'afectació de la dinàmica litoral i l'alteració en la sedimentació que provoquen, així com els dragatges dels fons marins per regeneració de platges, comporta, també, afectacions en les praderies marines. Les praderies constitueixen per sí mateixes uns ecosistemes complexos que tenen un paper imprescindible en els cicles biològics marins en tant que esdevenen zones d'alimentació, refugi, protecció, reproducció, posta i/o alevinatge de moltes espècies (sèpies, molls, sards, rajades, escòrpores, orades...). Per tant, si aquesta se'n veu afectada repercuteix directament en les activitats pesqueres ja que en aquestes zones s'hi troben moltes espècies de consum humà (cal tenir present però, que algun tipus d'art pesquer també afecta les praderies). A la vegada, la seva riquesa en biodiversitat les converteix en zones altament interessant pels aficionats al submarinisme, la fotografia aquàtica, etc... una altra activitat econòmica doncs, que es pot veure afectada per la seva desaparició.

En aquest sentit, ja fa anys –des del 1994- que es duu a terme un programa de vigilància de les praderies marines a Catalunya, la Xarxa de Control de la Qualitat Biològica dels Herbassars de Farenògames Marines engegat per la Direcció General de Pesca i Afers Marítims, amb l'objectiu de localitzar i fitar estacions de seguiment, prendre dades de densitat, cobertura i grau de soterrament, estudiar les causes de regressió i caracteritzar la praderia.

D'acord amb els resultats del darrer informe⁶ les praderies de posidònia del Maresme estan en condicions de regressió en ser el valor de l'índex que calcula la desviació respecte el valor òptim de densitat negatiu. En el cas de l'estació d'Arenys de Mar –estació que duu aquesta nomenclatura tot i estar en el terme municipal de Caldes d'Estrac- l'índex de valoració de la

2.3 Evolució de la densitat de la posidònia per estacions de seguiment							
Estació de seguiment	Densitat (feixos/m²)					valor òptim	índex
	2001	2005	2009	2010	2012		
Arenys de Mar	182±43	193±39	149,31±31,62	128,47±8,97	130,56±22,38	233,76	-0,44
	2003	2005	2009	2010	2011		
Mataró I	201,81±35,38	279,21±31,43	160,42±29,68	195,83±12,72	117,36±24,42	304,76	-0,21
Mataró II	154,69±28,22	150±26,92	145,14±26,14	130,56±15,52	151,39±13,13	207,35	-0,12

Font: Informe 2013 de la Xarxa de vigilància de la qualitat biològica dels herbassars de fanerògames marines.

condició de la praderia és del -0,44, del -0,21 a l'estació Mataró I i del -0,12 en l'estació de seguiment Mataró II. D'acord amb la metodologia⁷ de l'estudi un valor negatiu de l'índex indica una condició de regressió mentre que si aquesta estigués en condicions normals el valor de l'índex seria zero o superior a zero. En els tres casos, l'últim any d'observació indica que la densitat de les praderies és lluny de la densitat òptima.

⁶ [Informe de juliol del 2013 de la Xarxa de vigilància de la qualitat biològica dels herbassars de fanerògames marines](#)

⁷ Consulteu-la al mateix Informe.

La consciència de les administracions i entitats que gestionen els ports quant a l'impacte que generen i/o poden generar es veu reflectida també en altres mesures ambientals que implementen com poden ser els plans de gestió ambiental, l'assoliment de sistemes de qualitat ambiental, la disponibilitat de tecnologies avançades per a la generació d'energia neta i/o tecnologies d'eficiència energètica.

En aquest sentit, a l'any 2012 almenys 4 dels 5⁸ ports de la comarca tenen algun sistema/pla de gestió ambiental, és a dir, plans de residus, plans de contingències, etc..., prova de la consciència dels riscos que poden comportar els abocaments incontrolats de residus provinents dels vaixells i/o activitats desenvolupades dins els ports.

També són quatre els ports, com a mínim, que compten amb algun sistema de certificació ambiental. Els quatre ports disposen de l'ISO9001 i el certificat EMAS i tres d'ells compten, també, amb la certificació ISO14001.

Quant als punts verds de recollida selectiva tots els ports en disposen de manera que tots els usuaris de les instal·lacions, especialment els que fan ús dels vaixells, tenen la facilitat de separar els residus tal i com ho fan amb el residus domèstics. Els ports també disposen de punts de recollida de residus especials de les embarcacions com són els olis, les bateries, material elèctric, etc... que anomenen punts blaus.

Quant al volum d'aigua consumida, que és molt elevat, ha tendit a la baixa aquests darrers cinc anys degut, probablement, al context econòmic del període que deu haver fet baixar l'activitat de les embarcacions i a les millores d'eficiència que s'hi hagin pogut fer. Amb tot, l'any 2012 el consum va repuntar. Pel que fa el consum energètic també ha tendit a la baixa.

⁸ En aquest cas no tenim informació del port de Premià de Mar.

3-PESCA PROFESSIONAL

PESCA PROFESSIONAL	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de llotges	2	2	2	2	1
Nombre de confraries de pescadors	7	7	7	7	7
Flota pesquera	nd	138	136	89	115
Nombre de treballadors del mar (pescadors)	nd	nd	nd	nd	241
Nombre d'ocupats en la pesca professional*	nd	nd	nd	720	737
Grau d'ocupació en la pesca professional	nd	nd	nd	0,42%	0,44%
Taxa de variació en l'ocupació	nd	nd	nd	nd	2,36%
Comptes de Cotització	nd	nd	nd	110	112
Pes de l'activitat pesquera en relació al total comarcal	nd	nd	nd	0,94%	0,98%
Taxa de variació de l'activitat pesquera	nd	nd	nd	nd	1,82%
Captures (kg) per llotges	2.618.481,33	2.148.451,94	2.240.969,50	1.874.951,48	2.160.212,09
Arenys de Mar	2.501.326,03	2.009.724,54	2.124.910,90	1.865.436,68	2.160.212,09
Mataró	117.155,30	138.727,40	116.058,60	9514,8	-
Recaptació € per llotges	10.021.497,72	9.309.865,87	8.167.656,14	7.666.507,33	7.948.504,33
Arenys de Mar	8.999.709,42	8.235.453,94	7.275.647,33	7.595.868,92	7.948.504,33
Mataró	1.021.788,30	1.074.411,93	892.008,81	70.638,41	-
Producció de peixos i cultius de mol·luscs (kg)	122.884,98	15.665,00	0,00	0,00	0,00
Facturació de la producció aquícola	285.540,29	47.167,32	0,00	0,00	0
Font: elaboració pròpia					

La comarca del Maresme, tradicionalment, ha estat vinculada a l'agricultura i a la pesca, dues activitats econòmiques que en els darrers anys s'han relacionat íntimament amb els sectors turístic, gastronòmic i cultural.

Al Maresme, la relació amb el mar ve d'antic. Les viles marineres del Maresme, algunes d'elles formades a partir d'un petit nucli de pescadors i d'altres nascudes com a barris marítims de poblacions d'interior, han tingut des de lluny, i de forma pràcticament inevitable, una relació estreta amb el mar; per una banda com a recurs alimentari que esdevé activitat econòmica, i, per una altra, amb l'activitat del comerç i/o tràfic marítim que comportà, en força casos, l'aparició de drassanes. De fet, diverses fonts que hem pogut consultar indiquen una major rellevància de la tradició comercial i marítima que no de la pesquera.

Bo i això, amb més o menys importància, aquesta és una activitat molt lligada a la comarca des de fa, almenys, cinc segles. Tal i com s'apunta a **La pesca a Catalunya**⁹ les primeres referències documentals de les confraries d'Arenys de Mar, Mataró i el Masnou daten, respectivament, del 1585, 1594 i 1697 "*tot i que és ben segur que totes tenien una existència prèvia*". Segles enrere la pesca era molt important a Sant Pol i Mataró mentre que a Arenys de Mar el pes era més limitat. Aquesta situació va capgirar-se però, amb la construcció del port pesquer a Arenys de Mar (1922-1961) fins al punt que, com veurem tot seguit, la pràctica

⁹ Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i Museu Marítim-Drassanes Reials de Barcelona (2003). **La pesca a Catalunya**.

totalitat de l'activitat pesquera de la comarca gira entorn d'aquest port que, per altra banda, és dels tres més actius de la costa catalana.

En la Pesca Professional hi hem englobat les activitats de la pesca marítima, l'aqüicultura i l'activitat de transformació i comercialització de productes del mar.

Pesca Marítima

En aquesta activitat hi juguen un paper rellevant i/o primordial les llotges i les confraries així com, evidentment, els armadors i pescadors. És en aquest sentit doncs, que l'Observatori ha pretès recollir tota la informació possible de l'activitat i que detallem tot seguit.

La venda de peix es duu a terme a la llotja¹⁰. Com a característica a tenir present apuntem que la llotja és una concessió del port per l'espai físic i que el concessionari d'aquesta és sempre una confraria.

Quant a la confraria, i d'acord amb la definició del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Medi Natural " *les confraries són corporacions de dret públic que actuen com a òrgans de consulta i col·laboració amb l'Administració en aquells temes d'interès per a promoure i impulsar els interessos pesquers. Al voltant de les confraries s'hi apleguen tots els qui intervenen directament en el procés extractiu: armadors i mariners*"¹¹. A banda d'aquest paper de representació i de defensa dels interessos del sector pesquer davant de les administracions, les confraries juguen, també, un altre paper rellevant de caràcter social i assistencial de tal manera que tracta al mateix nivell els patrons – amos de les embarcacions – i els treballadors – pescadors/mariners -. Al Maresme existeixen un total de 7 confraries –Malgrat de Mar, Pineda de Mar, Calella, Sant Pol de Mar, Arenys de Mar, Mataró i Montgat-El Masnou-Premià de Mar – si bé, la més activa és la d'Arenys de Mar degut, bàsicament, a l'activitat comercial de la llotja, la qual cosa li reporta uns ingressos per seguir amb la seva activitat. Semblaria doncs, que la resta de confraries no tindrien amb què sostenir-se. Doncs bé, com hem dit, gràcies al paper social que exerceixen aquestes organitzacions fa que les vendes de peix a Arenys de Mar repercuteixin també en la resta de confraries. Això és així -i sembla que és un cas excepcional del Maresme – perquè bo i que un vaixell vengui les seves captures en un port que no és el seu port base i, per tant, les seves vendes són gestionades per la confraria d'aquella llotja, aquesta retorna a la confraria d'origen una part –minsa- dels ingressos que la confraria percep per la gestió de les vendes en llotja.

¹⁰ La definició del Diccionari Marítim del Termcat i el Museu Marítim de Barcelona és la següent: Llotja de Mar, edifici on es reuneixen els comerciants i els pescadors per afer els seus contractes i negocis de vendre peix, nolis i assegurances marítimes.

¹¹ El Diccionari Marítim del Termcat i el Museu Marítim de Barcelona i el DIEC2 de l'Institut d'Estudis Catalans ofereixen unes altres definicions, al nostre gust massa concises.

Si bé la comarca del Maresme havia comptat, almenys en la darrera dècada, amb dues llotges de mar, a partir de l'any 2012 la comarca queda únicament amb la llotja d'Arenys de Mar donat que la llotja de Mataró resta inactiva a partir d'aleshores. D'aquesta manera, totes les vendes de peix de la comarca es concentren allà mateix. De fet, les dades de captures així com les de recaptació ja indiquen una tendència clara a la baixa en el cas de la llotja mataronina. Les captures cauen un 16,34% el 2010 i un 91,80% el 2011 mentre que l'any 2012 ja no presenta activitat. Com dèiem, la minva de les captures va comportar, conseqüentment, una pèrdua de la recaptació del 16,98% l'any 2010 respecte del 2009 i del 92,08% l'any 2011 respecte del 2010, uns percentatges molts semblants a les caigudes de la captura. De tota manera això no significa que les xifres registrades a Arenys de Mar hagin estat positives tots aquests anys. De fet, les captures cauen un 19,65% el 2009, es recuperen i augmenten un 5,73% el 2010 per tornar a minvar el 2011 (-12,21%) i recuperar-se el 2012 (15,80%) amb tota probabilitat per la inactivitat de la llotja mataronina. Quant a la recaptació, les dades evidencien que la seva evolució, pel període 2008-2012, sol ser del mateix signe que la de les captures si bé, pot ser que això no es doni sempre. Així, trobem que l'any 2010 les captures augmenten (4,31%) mentre que la recaptació cau (-12,27%).

També segueix una tendència a la baixa la flota pesquera que té com a port base algun dels ports de la comarca. Si l'any 2009 es comptabilitzaven 138 vaixells actius, l'any 2012 en restaven 115, si bé l'any 2011 es registrava una davallada important (-34,56%) fins a les 89 embarcacions. És possible que aquest descens de la flota estigui relacionat amb el tancament de la llotja de Mataró, si bé la informació de què disposem no ens permet confirmar-ho.

3.1 Evolució de la flota pesquera al Maresme i de la variació per tipus d'art de pesca

Tipus d'art	2009		2010		2011		2012*	
	nombre	var. %	nombre	var. %	nombre	var. %	nombre	var. %
Arrossegament	19	nd	20	5,26%	15	-25,00%	14	-6,67%
Arts menors	109	nd	105	-3,67%	64	-39,05%	90	40,63%
Encerclament	7	nd	7	0,00%	7	0,00%	7	0,00%
Palangre de fons	1	nd	1	0,00%	2	100,00%	1	-50,00%
Palangre superfície	1	nd	2	100,00%	1	-50,00%	1	0,00%
Auxiliar	1	nd	1	0,00%	0	-100,00%	2	nd
TOTAL	138	nd	136	-1,45%	89	-34,56%	115	29,21%

Font: elaboració pròpia a partir de la Direcció general de Pesca i Afers marítims del DARPAM

*aquestes dades corresponen al Cens 2012 del DARPA

Per tipologia d'art utilitzada, aquelles que han tendit a la baixa són la d'arrossegament i les arts menors mentre que les d'encerclament, palangre de fons, palangre de superfície i auxiliar es mantenen força estables. Les dades del darrer cens realitzat, de l'any 2012, són les més indicadores quant al volum de flota pesquera i del tipus d'art que practiquen. Així, observem que al Maresme les arts més utilitzades són les arts menors, que amb un total de 90 embarcacions suposen el 78,26% de la flota total registrada, seguida per la pesca d'arrossegament amb 14 embarcacions que s'hi dediquen, el 12,17%. La flota d'encerclament té un pes del 6,09% dins la flota pesquera total.

Per confraries, la que presenta una flota més fornida és la d'Arenys de Mar amb un total de 59 embarcacions; el 64,41% d'aquestes es dediquen a les arts menors, un 22,03% a la pesca d'arrossegament (el 92,86% de la flota d'arrossegament de la comarca), un 11,86% practiquen l'encerclament (concentra el 100% d'aquest tipus de flota de la comarca) i un 1,69% al palangre de fons. Seguidament, la confraria amb més flota pesquera activa, d'acord amb aquest cens, és la confraria de Montgat¹², la qual aplega un total de 28 embarcacions, de les quals el 92,86% utilitzen les arts menors, que han anat a la baixa aquests darrers anys. És residual el palangre de fons i l'embarcació auxiliar si bé s'ha mantingut estable en els darrers quatre anys. La confraria de Mataró és la tercera quant a volum de flota pesquera, amb 12 embarcacions dedicades totes a les arts menors. En els anys immediatament precedents al 2012, aquesta confraria havia tingut, a més de les embarcacions d'arts menors, flota d'arrossegament i palangre de fons. Ressaltem el fet que l'any 2011 aquesta confraria va perdre la meitat de la flota ja que la flota d'arrossegament va disminuir en un 75% i la d'arts menors un 47,37%. La confraria de Sant Pol de Mar conserva l'any 2012 un total de 9 embarcacions pesqueres, la majoria dedicades a les arts menors (88,89%) i només una a l'arrossegament (11,11%). Precisament l'any 2012 perd la darrera embarcació dedicada al palangre de superfície. La resta de confraries compten amb una flota molt minsa; la de Calella compta amb quatre embarcacions d'arts menors i la de Malgrat de Mar i Pineda de Mar, respectivament, amb una també d'arts menors.

Un altre resultat d'aquest cens és el nombre de treballadors del mar, xifres que fan referència als treballadors que surten al mar a pescar, així tant pescadors com armadors. En total se'n comptabilitzen 241 l'any 2012, dels quals el 66% són tripulants (pescadors) i un 34% són armadors (propietaris-pescadors).

La distribució dels treballadors d'acord amb l'art que utilitzen indica que les *arts menors*¹³ concentren el 41,91% d'aquests treballadors, en què els armadors són més nombrosos que els tripulants. L'*encerclament* és el segon art amb major volum de pescadors i representen el 36,93%. En aquest cas el volum de tripulants (92,13%) supera, amb escreix, el de patrons (7,87%). L'art d'*arrossegament* aplega el 20,33% dels treballadors del mar, en què la tripulació suposa el 69,39% dels recursos humans i els patrons el 30,61%. En darrer lloc trobem que el *palangre de superfície* és, pràcticament, un art testimonial en tant que només s'hi dediquen el 0,83% d'aquests treballadors.

Quant a la distribució dels treballadors per confraries, la d'Arenys de Mar concentra el 78,84% dels treballadors del mar censats el 2012 amb un total de 190. La de Montgat aplega un total de

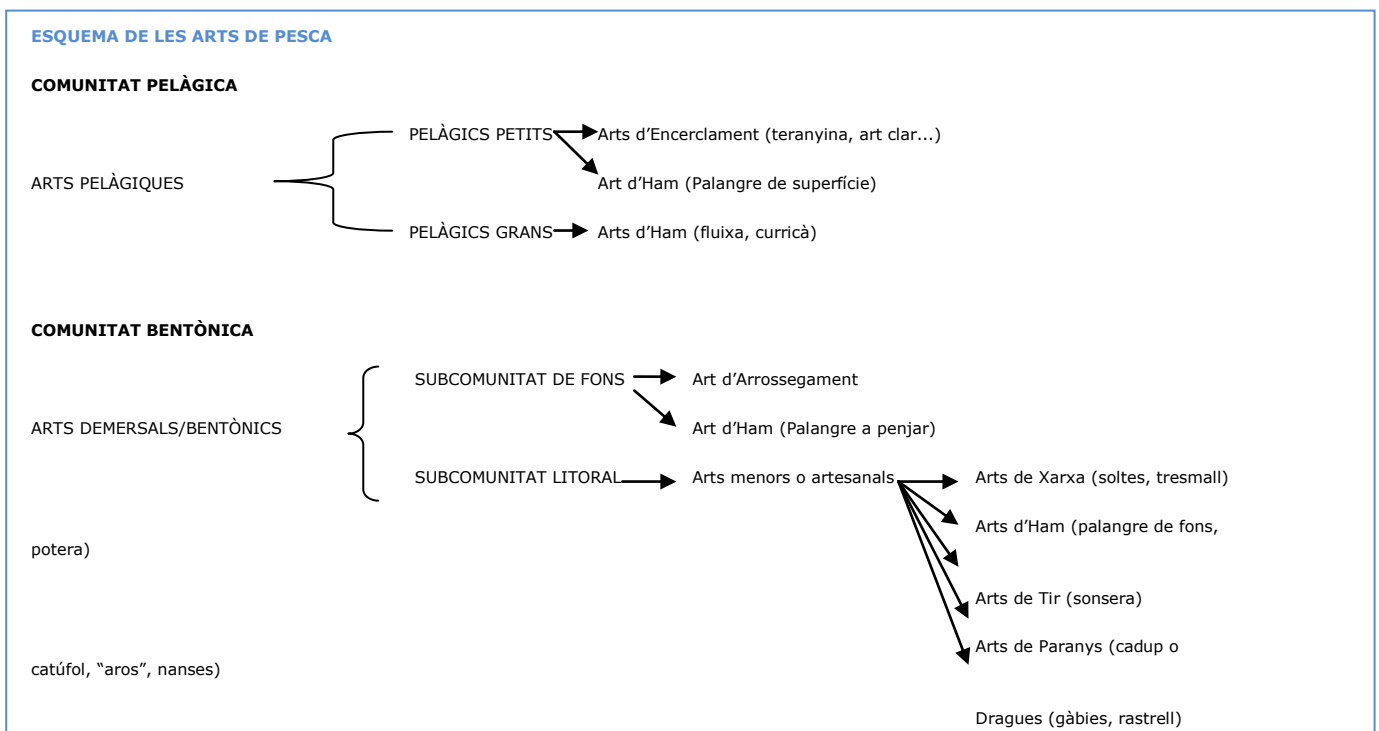
¹² La confraria de Montgat integra els municipis del Masnou, Montgat i Premià de Mar.

¹³ Trobareu una explicació de les arts de pesca en l'article Demestre i Altet, Montserrat (1995) *L'activitat pesquera al Maresme: un esquema de manipulació dels ecosistemes marins propi de la Mediterrània*.

22 treballadors, el 9,13% del total, seguida per la de Mataró (11; 4,56%), la de Malgrat de Mar (9; 3,73%), la de Sant Pol de Mar (7; 2,90%) i, per últim, la de Pineda de Mar (7; 2,90%).

Si posem en relació la xifra total de pescadors del mar del cens de pesca del 2012 amb l'ocupació total de la comarca d'acord amb les afiliacions de residents al Maresme, tot i saber d'avant mà que les fonts d'informació són diferents i, per tant, en principi no relacionables, veiem que el pes d'aquests treballadors a la comarca és molt petit, de només el 0,21%.

Quadre 3

Font: Elaboració pròpia a partir de Demestre i Altet, M (1995)

Aqüicultura

L'activitat aqüícola al Maresme és testimonial en el sentit que actualment, any 2012, només hi ha una empresa activa i, de fet, la informació de què disposem, si bé escadussera, no aporta cap traça d'una tradició a la comarca¹⁴. De fet, els dos intents previs no van reeixir tal i com indiquen les dades que hem pogut recollir. L'any 2008 la producció fou de 122.884,98 quilos de peix, especialment orada, i la facturació de 285.540,29€. L'any següent la producció va disminuir molt (-87,25%) i conseqüentment la facturació (-83,48%),. L'any 2010 no hi ha indicis de producció aqüícola a la comarca i no és fins l'any 2012 que sorgeix una empresa en aquesta secció econòmica que, a diferència de les anteriors, però, es dedica al cultiu del musclo.

¹⁴ A l'estudi **Radar del Maresme Marítim: agents i activitats relacionats amb el mar** ja s'apuntava que els primers indicis, a més no reeixits, de l'activitat a la comarca no van més enllà de l'any 1996.

Com avançàvem, actualment, i aprofitant la infraestructura del Masnou que seguia en la superfície, s'ha constituït una microempresa aquícola, la qual desenvolupa el cultiu del musclo. A curt i mig termini pretén, per una banda ampliar la producció del musclo que desenvolupen actualment, i per una altra introduir el cultiu d'altres espècies i altres productes.

Així doncs, aquesta és una activitat incipient a la comarca i caldrà veure quina és la seva evolució així com restar amatents als èxits i/o dificultats i limitacions que es puguin trobar.

Transformació i comercialització de productes del mar

En aquesta classificació hem volgut recollir l'activitat desenvolupada pels següents epígrafs de la classificació catalana d'activitat econòmiques; 1021-elaboració de peix, crustacis i mol·luscs; 1022- fabricació de conserves de peix i 4638- comerç a l'engròs de peix, marisc i altres aliments. És notori doncs, que deixem de banda el comerç al detall de peix i marisc. Tot i ser un comerç de proximitat i aquell que pot oferir al consumidor el peix de la nostra costa, que podríem considerar producte de quilòmetre zero, el cert és que una part d'aquests comerços no poden oferir una garantia total quant a l'origen del peix, de tal manera que majoritàriament no sigui peix del Maresme. Ens ha semblat més prudent doncs, considerar l'activitat dels majoristes en origen així com la indústria, més o menys artesanal, de conserves, fumats, salaons...

Són poques les empreses que hem detectat en aquesta activitat si bé, pensem que n'hi ha d'haver més -com, de fet, es veurà quan parlem de l'ocupació i l'activitat econòmica- i encara més minsa és la informació extreta/aportada per les fonts directes pel baix interès en la participació. Això fa, doncs, que ens haguem de remetre, exclusivament, a la informació d'ocupació i activitat econòmica extreta de fonts secundàries.

Ocupació i activitat econòmica

En termes d'ocupació, a banda de la informació referent als treballadors del mar (pescadors) corresponents a un cens del 2012 específic de l'activitat i a les quals hem fet referència més amunt, hi ha altres fonts secundàries d'informació que ens serveixen, de forma paral·lela, per fer una aproximació més àmplia i/o diferent a l'ocupació en aquest sector, englobant pesca, aquicultura i transformació i comercialització (a l'engròs) de productes de del mar.

En aquest punt, les dades a les quals ens referim fan referència a aquelles activitats que es corresponen amb les classes del CNAE-09 següents: *0311-pesca marítima*, en el cas de la Pesca Marítima; *0321-aquicultura marina*, en el cas de l'Aquicultura; i *1021-elaboració de peix, crustacis i mol·luscs*; *1022- fabricació de conserves de peix* i *4638- comerç a l'engròs de peix, marisc i altres aliments*, en el cas de la Transformació i comercialització de productes del mar. Donat que la informació prové d'una font secundària, hem hagut de tractar de forma agregada la informació referent a la pesca i l'aquicultura i separada d'aquesta però també agregada per epígrafs la referent a la transformació i comercialització de productes del mar.

Així, les dades indiquen que el nombre d'afiliacions¹⁵ a la pesca i l'aqüicultura de residents a la comarca, conjuntament, s'han mantingut força estables el darrer any i mig. Bo i que la sèrie de dades de què disposem no és gens robusta, tot indicaria que els períodes de finals d'any i principis dels següents serien els més fluïxos per a l'activitat i, així, per l'ocupació, amb coincidència amb el període de veda d'algunes espècies. L'ocupació en aquesta activitat està entorn les 260 i 270 afiliacions. Si fem referència a l'activitat de la transformació i comercialització de productes del mar en els mateixos termes¹⁶, sembla que el nombre d'afiliacions també s'ha mantingut força estable el darrer any i mig i se situen entorn les 450 afiliacions. També en el cas d'aquesta secció econòmica sembla que el període de finals i principi d'any és la més fluïxa en tant que el volum d'afiliacions disminueix. D'aquesta manera doncs, si posem en relació aquestes xifres amb les totals de la comarca resulta que l'ocupació en la pesca i aquicultura suposa el 0,16% de l'ocupació de la comarca a 30 de juny de 2013 i el 0,28% en el cas de la transformació i comercialització de productes del mar. Conjuntament doncs, estem parlant d'un pes del 0,44%.

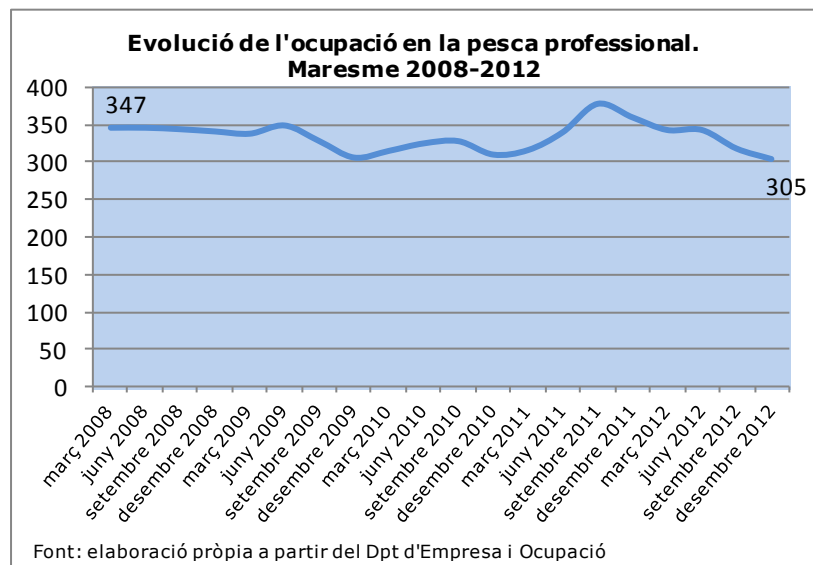
Quant a les dades referents a les afiliacions segons la ubicació del compte de cotització¹⁷, indiquen també una tendència a la baixa dels llocs de treball en la pesca professional a la comarca. Així, en el gràfic que adjuntem podem veure que dels 347 llocs de treball existents a 30 de març de 2008 se'n mantenen poc més de 300 a 31 de desembre de 2012. Això suposa una reducció del 12,10% si bé, no podem passar per alt el fet que l'any 2011 fou un bon any per a l'activitat en el seu conjunt. El setembre i desembre del 2011 van registrar-se el major nombre d'afiliacions de la sèrie 2008-2012 amb un total de 379 i 361, respectivament. Aquesta sèrie estadística ens permet observar, també, que els segons trimestres són els períodes més favorables per a l'ocupació en la pesca professional en tant que repunta el nombre d'afiliacions en relació al trimestre anterior. Per tant, com podíem preveure i com ja indiquen les altres dades, existeix una certa estacionalitat de l'activitat.

¹⁵ Aquestes xifres inclouen les afiliacions de residents al Maresme amb independència del règim de cotització però en els epígrafs CNAE-09 0311 i 0321. Font de les dades: IDESCAT.

¹⁶ Xifres d'afiliats residents al Maresme a qualsevol règim de cotització pels epígrafs CNAE-09 1021, 1022 i 4638 de forma agregada.

¹⁷ Font de les dades: Departament d'Empresa i Ocupació. Fan referència a les afiliacions al règim general de la Seguretat Social i al Règim Especial d'Autònoms de forma agregada i segons l'ubicació del compte de cotització. En aquest cas doncs, podem considerar-ho com a llocs de treball a la comarca. En aquest cas, no hi queden incloses les afiliacions al Règim Especial del Mar.

Gràfic 3.1

Si posem en relació aquestes xifres amb les totals de la comarca¹⁸ veiem que el pes de l'ocupació en la pesca professional en el seu conjunt, és a dir, pesca marítima, aqüicultura marina i transformació i comercialització de productes del mar, només supera el 0,3% en el millor dels casos, mentre que suposa, habitualment, el 0,28% dels llocs de treball de la comarca.

Quant als comptes de cotització donats d'alta a la comarca, aquells dedicats a la pesca i l'aqüicultura es mantenen força estables en el darrer any i mig i, fins i tot, a 30 de juny de 2013 es registra un repunt important i se'n comptabilitzen 83. Això suposa un increment del 6,41% respecte un any abans. En el cas d'aquells dedicats a la transformació i comercialització de productes del mar la xifra ha tendit a la baixa en el darrer any i mig, de manera que a 30 de juny de 2013 n'hi ha 29 donats d'alta, un 9,4% menys que un any abans. Si posem en relació aquestes xifres amb el volum total de compte de cotització de la comarca resulta que les empreses de la pesca i l'aqüicultura representen el 0,73% del teixit empresarial de la comarca mentre que les de transformació i comercialització suposen el 0,25%. Conjuntament doncs, el sector de la pesca professional, en termes de comptes de cotització, té un pes del 0,98% en el teixit empresarial del Maresme.

Per últim, aquestes darreres dades posen en evidència doncs, que hi ha més empreses actives de les que van detectar-se en el seu moment.

¹⁸ Totals de la comarca referents també, només, a règim general i règim especial d'autònoms.

4-INDÚSTRIA NÀUTICA

INDÚSTRIA NÀUTICA	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre d'ocupats	332	268	231	214	215
Grau d'ocupació en la indústria nàutica en relació al total comarcal	0,25%	0,22%	0,19%	0,18%	0,18%
Taxa variació ocupació	nd	-19,28%	-13,81%	-7,36%	0,47%
Comptes de cotització	nd	nd	nd	40	41
Pes de l'activitat en relació al total comarcal	nd	nd	nd	0,34%	0,36%
Taxa de variació de l'activitat	nd	nd	nd	nd	2,50%

Font: elaboració pròpia

La història de la construcció naval –o indústria nàutica– a la comarca del Maresme ve d'uns quants segles enrere. L'activitat pesquera conjuntament amb el comerç i tràfic marítim van provocar el sorgiment i desenvolupament de drassanes amb molta activitat. Tan fou així que moltes de les viles de mar tingueren drassanes de gran importància. Vilassar de Mar, per posar un cas, tingué drassanes rellevants, va ser bressol de capitans, pilots i mariners de prestigi i, fins i tot, rivalitzà amb el Masnou en la navegació a vela durant el segle XIX. Precisament, la tradició de la marina de vela del Masnou va ser de les importants del Maresme. Mataró, per la seva banda, ja havia tingut activitat marinera amb la construcció d'embarcacions i l'inici del comerç marítim quan a la segona meitat del segle XVIII inaugurà la *Escuela de pilotaje* (1781) que donaria encara més impuls a l'activitat marinera desenvolupada fins aleshores. Ja en el segle XVI Arenys de Mar va desenvolupar un intens comerç marítim pel qual disposava de drassanes i tingué també una escola nàutica fundada l'any 1799. Canet també fou un centre marítim important amb el comerç fins que la navegació a vela catalana entrà en crisi i desenvolupà la indústria, especialment la del tèxtil de gènere de punt. Calella va ser una de les poblacions en què el comerç marítim i l'activitat de les drassanes també fou rellevant. Malgrat de Mar i Premià de Mar també tingueren tràfic marítim/activitat marinera en un moment de la seva història. L'inici de la navegació a vapor suposà el final de la marina de vela catalana implantada a les drassanes de la comarca i, per extensió, d'alguns dels oficis relacionats.

D'acord amb *l'Estudi Radar: agents i activitats relacionats amb el mar al Maresme*¹⁹ hem aplegat sota la nomenclatura Indústria nàutica un seguit d'activitats heterogènies que tenen, com a element comú, de forma directa o indirecta, el mar. Són la construcció naval, la fabricació de components, l'activitat de reparació i manteniment d'embarcacions, la indústria auxiliar, la comercialització de components i materials i els serveis portuaris, marins i altres.

De fet, a **l'Informe anual de la indústria a Catalunya 2012**²⁰ dins del sector d'altre material de transport s'hi classifiquen tres subsectors que són: material ferroviari, material aeroespacial i

¹⁹ Hobest (2011) **Estudi radar: agents i activitats relacionades amb el mar al Maresme**. En el marc del projecte Maresme Marítim.

²⁰ Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Ocupació. Direcció General d'Indústria (juny 2013). **Informe anual sobre la indústria a Catalunya 2012**.

construcció naval. Hi determina també que la Construcció Naval "*comprèn la construcció, el manteniment i la reparació de tot tipus de vaixells, embarcacions i artefactes flotants, així com la fabricació de motors, turbines, equips, maquinària i accessoris específics per a ells.*" El subsector es divideix en dues activitats segons la finalitat de les embarcacions construïdes; per una banda la construcció de vaixells i estructures flotants "*que inclou les naus més grans (destinades generalment a la navegació marítima), construïdes amb finalitat mercantil o d'ús militar. Així com els productes i serveis relacionats amb la construcció, la transformació i el manteniment dels vaixells (...)*" i per l'altra la construcció d'embarcacions d'esbarjo i d'esport "*que comprèn les embarcacions amb una eslora d'entre 2,5 i 24 m, construïdes amb finalitat recreativa o esportiva.*" Així doncs, en el que a l'Informe citat més amunt es denomina Construcció Naval, en aquest informe, emmarcat en el projecte MaréMés, es denomina Indústria Nàutica.

D'acord amb els resultats obtinguts a partir de la Fitxa Anual de Seguiment, podem dir que aquests tipus d'empreses són empreses majoritàriament petites i/o microempreses bo i que en alguns casos, sobretot en la construcció naval pròpiament i la indústria auxiliar, hi ha empreses mitjanes, d'acord amb el volum de treballadors que ocupen.

Aquelles empreses que es dediquen a la *fabricació de components* mantenen al llarg de l'any una plantilla de treballadors estables. Són empreses que presenten una facturació important, que ronda el milió d'euros, si bé han passat èpoques més esplèndides. La incertesa sobre el futur més proper és el que destaquen de les seves activitats quant a les perspectives de futur.

També es mantenen força estables durant l'any les plantilles en les empreses dedicades a la *reparació i manteniment d'embarcacions* però amb repunts en la contractació en determinades èpoques de l'any. En aquest cas, un terç de les empreses disposen del sistema qualitat ISO 9001.

Respecte de la facturació, aquesta varia força entre unes empreses i unes altres. Els factors que ho determinen són diversos si bé, pensem que aquells que més hi influeixen són la varietat de serveis que ofereixen, l'experiència més o menys dilatada en el temps i la ubicació.

Quant a la perspectives a curt termini, alguns mostren una actitud pessimista en tant que l'objectiu principal és intentar subsistir, mentre que d'altres, amb una visió més optimista, van més enllà i pretenen créixer en relació a la qualitat dels serveis que ofereixen a partir de la cerca de treballadors autònoms qualificats i, per tant, no entra en els seus plans créixer contractant personal en plantilla, una dada a tenir ben present.

Pel que fa les empreses de la *indústria auxiliar* – que conformen un conjunt d'activitats força heterogènies – són, també, empreses petites i mitjanes en termes d'ocupació. En alguns casos els efectes negatius de la crisi es fan clarament evidents amb la pèrdua de llocs de treball tant fixos com temporals. De fet, aquestes activitats presenten un cert índex d'estacionalitat amb

puntes de feina que es veuen reflectides amb el creixement de les plantilles en períodes concrets de l'any.

Tampoc no hi ha cap empresa que acrediti un sistema de qualitat, cosa que en alguns casos crida l'atenció, precisament, per l'activitat que desenvolupen, si bé n'hi ha que tenen com a objectiu a curt termini aconseguir alguna certificació ISO.

Quant a la facturació, aquesta és molt desigual entre les empreses de la *indústria auxiliar*; a banda dels factors determinants citats anteriorment, en aquest cas hi juga un paper important l'activitat a la qual es dedica l'empresa i, també, en algun cas, al fet que les xifres de negoci facilitades no fan referència, només, a la part de l'activitat empresarial relacionada amb la nàutica, de manera que aquesta queda sobrevalorada econòmicament. Cal apuntar que l'evolució de la facturació no ha estat la mateixa en tots els casos. Per una banda, trobem negocis en què les xifres han davallat de forma molt significativa en els darrers cinc anys i, per l'altra, negocis en què aquest ha augmentat. I també hi ha aquelles en què la facturació s'ha mantingut força estable en el període 2008-2012.

Respecte les perspectives de futur, com apuntàvem més amunt, hi ha empreses que tenen com a objectiu a curt termini el d'aconseguir una certificació ISO mentre que n'hi ha d'altres que ja són en el procés d'homologació del sistema de qualitat ambiental ISO 14001, indicador que les empreses del sector estan preocupades pels estàndards de qualitat i ambientals dels seus productes i/o serveis. Quant als serveis, n'hi ha que apunten que volen augmentar el nombre de serveis que ofereixen com a estratègia de creixement del negoci. Pel que fa l'evolució del negoci a curt termini n'hi ha que pensen que es tendirà a l'estabilitat però amb lleugeres oscil·lacions a la baixa.

Les empreses que ofereixen *serveis, portuaris, marins i altres* són, en general, empreses petites tot i que el nombre de treballadors augmenta si tenim en compte les subcontractacions que s'efectuen per alguns serveis molt concrets i, també, per puntes de feina en determinats períodes de l'any.

Les certificacions de qualitat en els serveis/productes i mediambientals hi són presents i són uns tipus de serveis que van a l'alça en tant que la facturació total a crescut en els darrers cinc anys. A més, declaren que les perspectives de futur són molt bones, precisament, pel creixement constant esdevingut els darrers anys i per l'obertura a altres mercats, més enllà del català.

Ocupació i activitat econòmica

En termes d'ocupació, i més enllà de la informació recollida amb la fitxa anual de seguiment que no és exhaustiva per la manca de respostes, en el cas de la indústria nàutica disposem de dos tipus d'informació de fonts secundàries; aquella que fa referència a les afiliacions segons la residència padronal de l'afiliat i la corresponent a les afiliacions segons la ubicació del compte de

cotització. I quant a l'activitat econòmica –mesurada aquí amb el volum de comptes de cotització- disposem dels nombre de comptes de cotització donats d'alta a la comarca.

Com hem vist, en la Indústria Nàutica hi tenen cabuda tantes activitats que a l'hora de recollir-ne informació de fonts secundàries aquesta queda esbiaixada degut a què hi ha activitats que no queden definides per un epígraf concret de la classificació d'activitats. Així, puntualitzem que la informació a la qual ens referim fa referència, només, als epígrafs de la CNAE-09 següents: 1394- fabricació de cordes, cordills, caramells i xarxes; 3011- construcció de vaixells i estructures flotants; 3012- construcció d'embarcacions d'esbarjo i d'esports i 3315- reparació i manteniment naval. Així, en resten fora la indústria auxiliar, la comercialització de components, els serveis portuaris marins i altres així com la venda d'embarcacions.

Donat que la informació prové de fonts secundàries i per respectar el secret estadístic, hem hagut de tractar de forma agregada tota la informació referent a la indústria nàutica, amb l'excepció de la construcció naval, si bé en aquesta l'hem de treballar sense diferenciar entre vaixells i embarcacions d'oci i d'esport.

Així, les dades indiquen que el nombre d'afiliacions²¹ a la indústria nàutica de residents a la comarca, conjuntament, han tendit a l'alça en el darrer anys i mig. Així, de les 198 afiliacions registrades a març 2012 passem a les 219 del març del 2013, cosa que suposa un increment del 10,61%, i a les 259 del juny de 2013. De fet, el major pes d'aquesta ocupació rau en la construcció naval que és, de fet, on es registra l'augment de l'ocupació. En aquest cas, si el març del 2012 els registre d'afiliacions era de 115, el març del 2013 era de 156 – un augment del 35,65% -, i de 175 el juny del mateix any. D'aquesta manera doncs, si posem en relació aquestes xifres amb les totals de la comarca resulta que l'ocupació en la indústria nàutica en el seu conjunt (i amb les limitacions que comentàvem més amunt) suposa el 0,15% de l'ocupació de la comarca a 30 de juny de 2013 i el 0,10% en el cas de la construcció naval.

Quant a les dades referents a les afiliacions segons la ubicació del compte de cotització²², una sèrie estadística més robusta que l'anterior, indiquen una tendència a la baixa dels llocs de treball en la indústria nàutica a la comarca, almenys des de l'any 2008, si bé l'any 2012 sembla que s'inverteix la tendència, tal i com queda palès en el gràfic que segueix. Així, veiem que dels 329 llocs de treball existents a 30 de març de 2008 se'n mantenen 229 a 31 de desembre de 2012. Això suposa una reducció del 30,4% si bé, no podem passar per alt el fet que entre els març del 2008 i els desembre del 2010 s'havien perdut 134 llocs de treball, una reducció del 40,73% i que el desembre del 2011 es registra el còmput més minso de la sèrie quant a llocs de

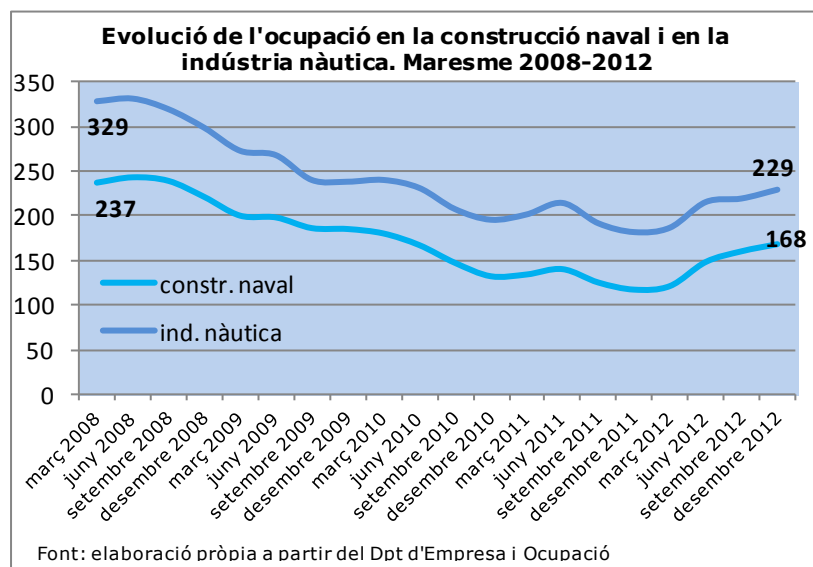
²¹ Aquestes xifres inclouen les afiliacions de residents al Maresme amb independència del règim de cotització però en els epígrafs indicats. Font de les dades: IDESCAT.

²² Font de les dades: Departament d'Empresa i Ocupació. Fan referència a les afiliacions al règim general de la Seguretat Social i al Règim Especial d'Autònoms de forma agregada i segons l'ubicació del compte de cotització. En aquest cas doncs, podem considerar-ho com a llocs de treball a la comarca.

treball – 181, cosa que suposava una reducció del 44,98% dels llocs de treball existents a 30 de març de 2008-.

Quan posem en relació aquestes xifres amb els totals comarcals²³ veiem que el pes de l'ocupació en la indústria nàutica, en el seu conjunt, no és més que el 0,21% a desembre de 2012.

Gràfic 4.1

Quant als comptes de cotització donats d'alta a la comarca, es mantenen força estables en el darrer any i mig, tant si considerem la indústria nàutica en el seu conjunt com si fem referència, només, a la construcció naval. D'aquesta manera doncs, el pes d'aquestes activitats en el conjunt de la comarca també s'han mantingut força iguals i suposen, a desembre del 2012, el 0,36% i el 0,20%, respectivament, en el conjunt del Maresme.

Finalment, volem puntualitzar que a diferència del que s'apuntava a *l'Estudi Radar* quant a la construcció naval a Catalunya, en el cas del Maresme té un major pes la construcció de vaixells i estructures flotants que no pas la construcció d'embarcacions d'esbarjo i d'esports, almenys quant a llocs de treball.

²³ Totals de la comarca referents també, només, a règim general i règim especial d'autònoms.

5-NÀUTICA ESPORTIVA I D'OCI

NÀUTICA ESPORTIVA I D'OCI	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre de Clubs Nàutics	nd	11	11	10	10
Nombre de Clubs Esportius per Tipus					60
activitats subaquàtiques	nd	nd	nd	nd	9
esquí nàutic	nd	nd	nd	nd	2
motonàutica	nd	nd	nd	nd	3
natació	nd	nd	nd	nd	7
pesca esportiva i càsting	nd	nd	nd	nd	7
piragüisme	nd	nd	nd	nd	0
rem	nd	nd	nd	nd	3
salvament i socorrisme	nd	nd	nd	nd	0
triatló	nd	nd	nd	nd	11
vela	nd	nd	nd	nd	18
Nombre de llicències per federacions catalanes	2247	2281	2357	2355	2532
activitats subaquàtiques	888	805	763	693	674
esquí nàutic	10	10	10	10	10
motonàutica	3	2	2	7	7
natació	1125	1125	1157	1157	1300
piragüisme	nd	nd	nd	25	16
rem	116	180	189	196	204
triatló	105	159	236	267	321
Taxa de variació de les llicències per federacions	nd	1,51%	3,33%	-0,08%	7,52%
activitats subaquàtiques	nd	-9,35%	-5,22%	-9,17%	-2,74%
esquí nàutic	nd	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
motonàutica	nd	-33,33%	0,00%	250,00%	0,00%
natació	nd	0,00%	2,84%	0,00%	12,36%
piragüisme	nd	nd	nd	nd	-36,00%
rem	nd	55,17%	5,00%	3,70%	4,08%
triatló	nd	51,43%	48,43%	13,14%	13,14%
Grau de la pràctica d'esports nàutics (federats) entre la població	0,73%	0,73%	0,76%	0,75%	0,81%
Mitjana del nombre de treballadors contractats als clubs	79	78	81	173	82
màxim anual	93	89	101	108	104
mínim anual	65	67	61	65	60

Font: elaboració pròpia

Lligada, de manera inevitable, a la indústria nàutica trobem les activitats de la nàutica esportiva i d'oci. Unes activitats que, de fet, en certa manera i de forma parcial també podríem considerar turisme marítim, debat però, que no és l'objectiu que ens ocupa.

L'activitat nàutica a la comarca es desenvolupa, en la seva pràctica totalitat, dins els clubs nàutic i marítics, bo i que també hi ha empreses que tenen com a activitat principal del seu negoci les activitats nàutiques. D'aquí que la informació que hem recollit, tal i com s'aprecia en el quadre d'indicadors de l'activitat, sigui, bàsicament, la que fa referència als clubs.

El Maresme compta amb un total de 10 clubs nàutics com a tals, una xifra que es manté estable en els darrers anys. Per la seva significació i relació inqüestionable amb el mar els hem recollit a banda de la resta de clubs.

Pel que fa al nombre de clubs per tipus d'activitat esportiva que desenvolupen se'n comptabilitzen un total de 60. Cal aclarir però, que aquesta classificació l'hem fet en base a les federacions a les quals està afiliat i/o adherit cada club/associació. D'aquesta manera, doncs, el còmput total és, en realitat inferior i, per tant, estem parlant de 52 clubs esportius en aquest àmbit.

Són majoritaris els adherits a la federació catalana de vela amb un total de 18 clubs/associacions que suposen el 30% dels 60 contemplats. Seguidament, trobem els clubs de triatló (11; 18,3%), una activitat a l'alça en els darrers anys, no només a la comarca sinó també a la resta de Catalunya i més enllà. De fet, la majoria d'aquests clubs són de triatló exclusivament. Les activitats subaquàtiques també gaudeixen d'una bona salut i entre entitats i associacions adherides a la federació corresponent en trobem un total de 9.

Quant a les xifres de llicències federatives - sense comptabilitzar les de vela, que deuen ser nombroses a la comarca i a les quals no hem tingut accés de manera que el resultat és esbiaixat - indiquen que l'any 2012 hi havia a la comarca 2.532 llicències federatives en activitat nàutiques, entre les quals destaquen per volum les de natació i les de les activitats subaquàtiques. Les llicències de natació representen més de la meitat de les llicències federatives en aquests tipus d'esports (51,3%) seguides per les de les activitats subaquàtiques amb 674, el 26,6% del total.

Mentre que el nombre de llicències de natació ha augmentat en el període 2008-2013, les d'activitats subaquàtiques han tendit a la baixa. També han seguit una tendència a la baixa les de piragüisme mentre que la tendència alcista es fa palesa en la motonàutica, el rem i la triatló. L'esquí nàutic, per la seva banda, és l'única activitat en què el nombre de llicències s'ha mantingut totalment estable en els darrers cinc anys.

En base a aquesta informació, i posant-la en relació amb la població de la comarca d'entre 7 i 60 anys²⁴, l'any 2012 el 0,81% dels habitants del Maresme estava federat en algun esport aquàtic, un percentatge que ha augmentat lleument en el període 2008-2012.

Un altre indicador que s'ha recollit és el del volum de socis d'aquests clubs si bé la poca informació retornada -només l'11,5% dels clubs han participat- fa que tota xifra resultant sigui

²⁴ Donada l'heterogeneïtat dels esports i, per tant, una vida activa de l'esportista més o menys llarga despenent de l'especialitat, hem agafat com a edat d'inici els 7 anys, ja que normalment a la mainada no la federen abans d'aquest edat, i els 60 com a edat de finalització per donar cabuda a totes aquelles activitats que poden seguir-se fent en edats més avançades.

molt menys que una aproximació. De tota manera, sí que podem establir una mínima caracterització dels clubs.

El nombre de socis comptabilitzats és de 2.341 l'any 2012. Si extrapoléssim la mateixa proporció a la resta de clubs el resultat seria que els 52 clubs de què parlàvem suportarien un teixit social de més de 20.000 socis. Evidentment però, aquesta és una xifra basada en suposicions i que, per tant, no s'ha de prendre al peu de la lletra. Hem de tenir en compte que estem considerant clubs amb masses socials molt diferents; alguns de més de 1.200 socis i d'altres de que no arriben als 100.

El volum d'activitats que es duen a terme, les instal·lacions de què disposa i /o la ubicació del club són factors, que d'una manera o altra, influeixen en la grandària del club quant a volum de massa social. És a dir, no és el mateix que el club disposi de port i amarres que no pas que no en disposi. De retruc doncs, tot plegat influencia també en el nombre de treballadors de què disposen o no els clubs i/o associacions i en les seves facturacions, en el cas que ho facin.

En aquest sentit doncs, trobem clubs/associacions en què no hi ha cap treballador contractat per l'entitat o com a màxim un, mentre que n'hi ha d'altres en què l'ocupació és rellevant de manera que ocupen, al llarg de l'any, una mitjana que oscil·la entre els 48 treballadors i els 71 segons sigui temporada baixa o alta. En el mateix sentit oscil·len les facturacions d'aquestes entitats; des de les que no facturen – és difícil d'entendre que un club pugui funcionar sense un mínim de despesa – a aquelles en què s'apropen al milió d'euros o les que l'ultrapassen.

Quant a les perspectives de futur, n'hi ha que apunten l'objectiu de consolidar l'escola de vela com a referent de la seva zona geogràfica d'influència. D'altres es marquen fites com les de competir i organitzar regates de la Federació Catalana de Vela. D'altres, d'entitat més robusta, pretenen aconseguir una vegada més la concessió del port així com augmentar el nombre de certificacions de qualitat i ambientals.

QUADRE DE CLUBS I ENTITATS ESPORTIVES ADHERIDES/ ASSOCIADES A ALGUNA FEDERACIÓ		
ENTITAT ESPORTIVA FEDERADA	MUNICIPI	FEDERACIÓ
Bris Sub	Dosrius	Activitats subaquàtiques
Ce Gorgonia Sub	El Masnou	
CEAS Premià	Premià de Mar	
CEPS Mataró	Mataró	
CESC	Calella	
CESCALELLA	Canet de Mar	
Manatee Diving School	Mataró	
Mediterranean Dive	Mataró	
SPAS	Mataró	Esquí nàutic
Club Nàutic El Balís	Sant Andreu de Llavaneres	
Club Simple Wakeboard	Vilassar de Mar	Motonàutica
Club Nàutic d'Arenys de Mar	Arenys de Mar	
Club Nàutic El Balís	Sant Andreu de Llavaneres	
Club Vela Canet de Mar	Canet de Mar	Rem
Capgrossos de Mataró	Mataró	
Club de Rem Arenys	Arenys de Mar	
Club Nàutic Premià	Premià de Mar	Natació
Club Nàutic Arenys de Mar	Arenys de Mar	
Associació Esportiva Sincro	Mataró	
Club Esportiu Natació Cabrera de Mar	Cabrera de Mar	
Club Natació Calella	Calella	
Club Natació El Masnou	El Masnou	
Club Natació Mataró	Mataró	Vela
Club Natació Premià de Mar	Premià de Mar	
Club Nàutic Arenys de Mar	Arenys de Mar	
Club Nàutic Cabrera de Mar	Cabrera de Mar	
Club Nàutic Calella	Calella	
Club Nàutic El Balís	Sant Andreu de Llavaneres	
Club Nàutic El Masnou	El Masnou	
Club Nàutic Pineda de Mar	Pineda de Mar	
Club Nàutic Premià	Premià de Mar	
Club Nàutic Sant Pol de Mar	Sant Pol de Mar	
Club Nàutic Vilassar de Mar	Vilassar de Mar	
Club Mar i Vent	Canet de Mar	
Club Marítim Montgat	Montgat	
Club de Vela Canet de Mar	Canet de Mar	
Club de Vela Kite Malgrat	Malgrat de Mar	
Club de Vela Mataró	Mataró	
Club de Vela Ventgrat	Malgrat de Mar	
Club Ocata Vent	El Masnou	
Club Esportiu Kitesurf Malgrat	Malgrat de Mar	Pesca esportiva i càsting
Windsurfistes Associats de Premià	Premià de Mar	
Associació Pescadors Esportius Malgrat	Malgrat de Mar	
Club de Pesca El Mabrote de Pineda	Pineda de Mar	
Club de Pesca Esportiva Pineda de Mar	Pineda de Mar	
Club de Pesca Mar Sport	Arenys de Mar	
Club Pescadores Deportivos Premià de Mar	Premià de Mar	Triatló
Societat Esportiva Pesca Marítima Mataró	Mataró	
Societat Pesca La Daurada de Canet de Mar	Canet de Mar	
BIK3 FISH	Òrrius	
Club Natació Mataró	Mataró	
Club Nàutic Masnou	El Masnou	
Club Triatló Costa de Barcelona - Maresme	Calella	
Club Triatló Malgrat	Malgrat de Mar	
Club VO2	Cabrera de Mar	
Club Esportiu Iber	Vilassar de Dalt	
Club Esportiu Tribike Cabrils	Cabrils	
SBR	Mataró	
Secció Triatló Piri	Vilassar de Mar	
Team Calella Triathlon	Calella	

Font: Elaboració pròpia a partir de les pàgines webs de les federacions esportives catalanes.

6-CARACTERITZACIÓ DE LES PLATGES

CARACTERITZACIÓ DE LES PLATGES	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Km de costa	50	50	50	50	50	50
Km de platges	39	39	39	39	39	39
Nombre de platges	43	46	46	46	46	49
Serveis a les platges	119	128	128	128	128	143
Bar de platja (Guingueta)	32	34	34	34	34	40
Aparcament	37	41	41	41	41	42
Primers auxilis	23	26	26	26	26	31
Dutxes i rentapeus	27	27	27	27	27	30
Taxa de variació dels serveis	nd	7,56%	0,00%	0,00%	0,00%	11,72%
Platges amb serveis adaptats per a persones amb mobilitat reduïda	35	39	39	39	39	38
Cadira amfíbia	23	21	21	21	25	20
Passarel·la	23	24	24	24	39	24
Assistència al bany	10	12	12	12	25	11
WC adaptats	31	34	34	34	25	36
Dutxes adaptades	16	23	23	23	12	27
% platges amb serveis adaptats	81,40%	84,76%	84,78%	84,78%	84,78%	77,55%
Taxa de variació de platges adaptades	nd	11,43%	0,00%	0,00%	0,00%	-2,56%
Nombre de platges amb distintius de qualitat	12	12	15	15	16	16
SICTED	1	1	2	3	3	4
Bandera Blava	10	12	9	9	9	9
Q de Qualitat Turística	1	1	3	3	3	3
EMAS	no existeix el distintiu	4	4	4	4	4
Nombre de distintius atorgats	12	18	18	19	19	20
% de platges amb distintius qualitat	27,91%	26,09%	32,61%	32,61%	34,78%	32,65%
Taxa variació de les platges amb distintiu	nd	0,00%	25,00%	0,00%	6,67%	0,00%

Font: elaboració pròpia

Com dèiem en la introducció d'aquest informe, la comarca del Maresme es caracteritza per tenir un front marítim important amb uns 50 quilòmetres de costa, aproximadament 39 quilòmetres de platja i un nombre total de 49 platges.

La indústria turística a la nostra comarca lligada al binomi sol i platja és, i ha estat, molt important. De fet, històricament els serveis prestats a la comarca han estat vinculats al sector turístic, conseqüència de l'explotació, en algunes viles costaneres del Maresme, dels dos grans actius naturals de la comarca, el sol i les platges, a partir de la qual l'hostaleria esdevé una àrea de gran importància en la dinàmica econòmica del Maresme.

És en aquest sentit doncs, donada l'estreta relació entre aquests actius naturals i una activitat econòmica concreta, cal mantenir i millorar els serveis que s'ofereixen a les platges així com distingir la qualitat de les mateixes, factors que d'una manera o altra influeix, o pot influir, en la presència de més o menys usuaris. De fet, tal i com recull l'informe **Caracterització de la demanda turística Costa de Barcelona-Maresme**²⁵ "les platges i el clima segueixen sent el factor més rellevant a l'hora de visitar El Maresme".

²⁵ Agència Catalana de Turisme, 2011. **Caracterització de la demanda turística Costa de Barcelona-Maresme. Estiu 2011**

D'acord amb la informació que l'Observatori ha pogut recollir doncs, gairebé totes les platges ofereixen algun tipus de servei. A més, al llarg dels anys l'oferta de serveis ha anat millorant de manera que el volum de serveis a les platges ha augmentat un 11,72% entre el 2009 i el 2013. Cal fer evident que degut al canvi de nombre de volum de platges²⁶ alguns dels serveis semblen haver seguit una evolució desfavorable, tal i com s'observa en la taula 6.1. El que és evident és que les platges de la comarca estan molt ben dotades de serveis bàsics, un factor que pot incidir clarament en la tria dels usuaris d'acord amb les seves preferències.

Més del 80% de les platges del Maresme compten amb un bar de platja, més d'un 85% ofereixen servei de dutxa i un 63% de servei de rentapeus. Un altre servei bàsic, però important, del qual disposen més del 60% de les platges del Maresme és del serveis de primers auxilis.

6.1 Serveis oferts a les platges per tipus, El Maresme 2008-2013						
Tipus de servei	2008		2009		2013	
	Nombre de platges	% platges amb el servei	Nombre de platges	% platges amb el servei	Nombre de platges	% platges amb el servei
Bar de platja (Guingueta)	32	74,42%	34	73,91%	40	81,63%
Dutxes	37	86,05%	41	89,13%	42	85,71%
Rentapeus	23	53,49%	26	56,52%	31	63,27%
Primers auxilis	27	62,79%	27	58,70%	30	61,22%
Nombre total platges	43	100,00%	46	100,00%	49	100,00%
Font: Elaboració pròpia i Consorci de Turisme Costa del Maresme; 2008 Platges; 2009 Platges del Maresme. Platges, Ports, Esports nàutics; 2013 Platges del Maresme						

Detectem que els municipis del Maresme tenen un sensibilitat especial amb les persones amb mobilitat reduïda, cosa que queda corroborada pel fet que el 77,55% de les platges de la comarca compten amb algun servei adaptat a les necessitats d'aquestes persones. És cert que el percentatge ha baixat l'any 2013 en relació al 2009²⁷, fet que es produeix per dos factors; d'una banda l'augment del "nombre de platges" i, de l'altra, al fet de la pèrdua del/s servei/s en alguna platja.

En aquest sentit, cal introduir aquí el concepte de *turisme accessible* en tant que és una de les principals línies estratègiques de la promoció turística, especialment a escala catalana, basada en dos pilars; d'una banda, el de garantir un dret fonamental de les persones i, de l'altra, perquè suposa una oportunitat de negoci per al sector turístic català. L'Agència Catalana de Turisme promou aquesta oferta turística sota el producte "Turisme Accessible – Turisme per a

²⁶ Fins l'any 2010 la platja de Montgat tenia una nomenclatura única. Per efectes pràctics de localització/ubicació de la població i/o usuaris els serveis tècnics de l'ajuntament zonifiquen la platja en tres i a cada una de les zones li atorguen un nom diferent (Moreres, Sant Joan, Monsolí). A dia d'avui aquesta zonificació i nomenclatura de les platges no està aprovada en espera que a la finalització del Pla d'usos del municipi s'aprovi. Evidentment, això té efectes a nivell estadístic.

²⁷ La informació referent als anys 2010, 2011 i 2012 coincideix amb la del 2009.

tothom”²⁸ i el Maresme és una de les 26 destinacions catalanes preparades per rebre turistes amb discapacitats i/o mobilitat reduïda amb oferta, sobretot, de sol i platja –com corroboren les dades recollides-, però també d’allotjament, cultura i oci i entreteniment.

La passarel·la és el servei adaptat amb més presència a les platges de la comarca (94,74%), seguit pel lavabo adaptat en què té presència en el 71,05% de les platges amb algun servei adaptat. En el 63,16% de les platges adaptades compten amb la cadira amfíbia, en més de la meitat hi ha el servei d’assistència al bany, mentre que el servei menys ofert és el de la dutxa adaptada, el qual el trobem només en el 28,95% de les platges adaptades.

6.2 Platges amb serveis adaptats per persones amb mobilitat reduïda per tipus. El Maresme 2008-2013

Tipus de servei	2008		2009		2013	
	Nombre de platges	% platges amb el servei	Nombre de platges	% platges amb el servei	Nombre de platges	% platges amb el servei
Assistència al bany	23	65,71%	21	53,85%	20	52,63%
Cadira amfíbia	23	65,71%	24	61,54%	24	63,16%
Dutxes adaptades	10	28,57%	12	30,77%	11	28,95%
Passarel·la	31	88,57%	34	87,18%	36	94,74%
WC adaptats	16	45,71%	23	58,97%	27	71,05%
Nombre de platges amb serveis adaptats	35	81,40%	39	84,78%	38	77,55%
Nombre total platges	43		46		49	

Font: Elaboració pròpia i Consorci de Turisme Costa del Maresme; 2008 Platges; 2009 Platges del Maresme. Platges, Ports, Esports nàutics; 2013 Platges del Maresme

Un altre aspecte a considerar en el cas de les platges són els distintius de qualitat aconseguits d’acord amb els serveis oferts, la qualitat de la sorra i la qualitat de l’aigua de cada platja. Així, al Maresme l’any 2013 comptabilitzem 20 platges amb algun distintiu de qualitat, cosa que suposa el 32,65% de les platges de la comarca.

A les platges del Maresme detectem quatre segells de qualitat diferents; el Sistema Integral de Qualitat Turística Espanyola en Destinació (SICTED), la Bandera Blava, la Q de Qualitat Turística i el Sistema Comunitari de Gestió i Auditoria Ambientals (Eco-Management and Audit Scheme - EMAS).

El *SICTED (Sistema Integral de Qualitat Turística Espanyola en Destinació)* és un projecte de Turespaña i de la Federació de Municipis i Províncies (FEMP) de millora de la qualitat de les destinacions turístiques amb l’objectiu últim de millora l’experiència i la satisfacció del turista. S’orienta a la gestió integral de qualitat en destinació, treballant amb tots els serveis de l’oferta

²⁸ Trobareu més informació a la pàgina web www.turismeperatothom.com. L’Agència Catalana de Turisme ofereix en aquesta pàgina web 26 destinacions que compten amb una oferta integral de recursos turístics adaptats. A Europa existeixen 120 milions de turistes potencials amb algun tipus de discapacitat, mobilitat reduïda o necessitats especials, incloent els seus acompanyants.

turística i basat en la cadena de valor²⁹, seguint un nivell de qualitat homogeni en els serveis oferts al turista dins d'una mateixa destinació. Així, el distintiu *Compromís de Qualitat Turística* és el suport que acredita el compliment de les bones pràctiques i reconeix l'esforç i el compromís amb la qualitat i la millora contínua en els àmbits d'organització, clients, vendes, proveïdors, instal·lacions i equipaments, i tots el que fa referència específica a les platges i el seu bon funcionament. En aquest sentit, la comarca del Maresme, com a destinació turística, compta, l'any 2013, amb un total de quatre platges amb aquest distintiu, cosa que suposa el 20% del total de les platges amb algun distintiu de qualitat. Per a les platges del Maresme aquest distintiu va implantar-se l'any 2008 – per a la resta de serveis i empreses turístiques es va implantar l'any 2006 – i ha crescut un 300% en el període 2008-2013. A la comarca l'ens gestor de coordinació del sistema SICTED és el Consorci de Promoció Turística del Maresme. El distintiu té una validesa biennal si bé sota una avaluació anual de seguiment.

La *Bandera Blava* és un sistema de certificació de la qualitat ambiental amb guardó anual desenvolupat per la *Foundation for Environmental Education* (FEE) que promou i premia la participació en iniciatives ambientals voluntàries de les autoritats municipals, la població local i visitant i els agents del sector turístic. Els criteris per a l'obtenció s'agrupen en quatre àrees; la qualitat de les aigües de bany, la informació i educació ambiental, la gestió ambiental i la seguretat, serveis i instal·lacions³⁰. De fet, aquest distintiu és un símbol molt reconegut i valorat per molts usuaris de les platges i un estàndard mundial d'ecoqualitat turística. En aquest sentit, des de l'any 2010 i fins l'any 2013 el nombre de banderes blaves a la comarca del Maresme es manté en 9 si bé, el màxim es va aconseguir l'any 2009 amb un total de 12 banderes blaves. Actualment doncs, en el 45% de les platges de la comarca amb algun distintiu de qualitat oneja una bandera blava.

La *Q de Qualitat Turística* és una altra de les certificacions de qualitat que distingeixen les platges del Maresme. A diferència del *SICTED*, la certificació és pel servei/entitat individualment i no per la destinació. La *Q de Qualitat Turística* és la marca que representa la qualitat en el sector turístic espanyol en tant que les entitats certificades compleixen la normativa exigida. Aquesta certificació, atorgada per l'Institut para la Calidad Turística Española (ICTE), aporta als establiments/entitats que l'ostenten prestigi, diferenciació, fiabilitat, rigor i promoció per part de la Secretaría de Estado de Turismo i les Comunitats Autònomes³¹. En relació a les platges del Maresme, des de l'any 2010 tres platges gaudeixen d'aquesta certificació. En relació al total de platges amb distintius/certificacions de qualitat suposen el 15%.

²⁹ Trobareu més informació a www.costadebarcelonamaresme.cat i a www.calidadendestino.es

³⁰ Trobareu més informació a www.costadebarcelonamaresme.cat i www.blueflag.com

³¹ Trobareu més informació a www.costadebarcelonamaresme.cat i www.calidadturistica.es

Per últim, l'altre certificat de qualitat que trobem en algunes platges de la comarca és el *Sistema Comunitari de Gestió i Auditoria Ambientals (Eco-Management and Audit Scheme)*, l'EMAS, que és un sistema voluntari de gestió ambiental que permet a les organitzacions avaluar i millorar el seu comportament ambiental i difondre la informació oportuna al públic i altres parts interessades. A Catalunya la Direcció General de Qualitat Ambiental és l'organisme competent per a la gestió de l'EMAS³². Al Maresme, el 20% de les platges amb alguns i/o alguns distintius/certificacions de qualitat – el 20% – tenen aquest distintiu. De fet, des de la implantació d'aquest sistema, l'any 2009, el nombre de platges distingides és el mateix.

Volem fer esment aquí que tots els sistemes de qualitat que hem comentat són de caràcter voluntari fet que posa en evidència doncs, la voluntat de millora de la destinació turística del Maresme, en aquest cas en l'àmbit de les platges. També cal tenir present que l'assoliment d'aquests distintius suposa uns costos econòmics per a la organització/entitat que el desitja, costos que varien segons el grau d'exigència. D'aquesta manera, i com a exemple, bo i que el distintiu SICTED i la Q de Qualitat Turística són de la mateixa família, la Q de Qualitat és de rang superior al SICTED donat que per la Q s'exigeix l'aplicació d'una normativa mentre que en el cas del SICTED s'exigeixen bones pràctiques. El SICTED és una quarta part menys exigent que la Q. Així, l'obtenció de la Q suposa uns costos econòmics d'adhesió i manteniment superiors al del SICTED.

Quan parlem de les platges al Maresme és inevitable fer referència, també, als temporals marítims i a les infraestructures marítimes, els quals propicien, sovint, la "desaparició" de les arenes de les platges, fet que preocupa tant als banyistes, com a les empreses turístiques com a les entitats locals, com ja hem apuntat en el capítol 2 de l'informe. L'elevat ús social de la platja, especialment en època estival, i la importància que tenen per un bon grapat d'activitats econòmiques, com hem vist, les diferents institucions treballen per a aportar solucions.

³² Trobareu més informació a www.costadebarcelonamaresme.cat i [EMAS Departament de Territori i Sostenibilitat](#)

7-TURISME MARÍTIM

TURISME MARÍTIM	2011	2013			
Nombre d'empreses nàutiques i bases	27	27			
Submarinisme	10	10			
Vela	10	11			
Surf	4	4			
Caiaç	5	5			
Lloguer embarcacions	10	10			
Altres	13	15			
Percentatge d'activitats per tipus					
Submarinisme	37,04%	37,04%			
Vela	37,04%	40,74%			
Surf	14,81%	14,81%			
Caiaç	18,52%	18,52%			
Lloguer embarcacions	37,04%	37,04%			
Altres	48,15%	55,56%			
Empreses amb activitats adaptades per persones amb mobilitat reduïda	12	12			
% empreses nàutiques amb activitats adaptades	92,3%	80,0%			
	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre d'esdeveniments nàutics	6	10	10	14	15
Fires	2	2	2	4	5
Esdeveniments esportius	4	8	8	10	10
Taxa variació esdeveniments nàutics	nd	66,67%	0,00%	40,00%	7,14%
	2008	2009	2010	2011	2012
Nombre viatgers en allotjaments	1.279.000	1.261.500	1.184.300	1.244.100	1.315.000
Hotel	1.003.300	987.600	935.200	1.005.800	1.078.000
Càmping	275.700	273.900	249.100	238.300	237.000
Taxa variació viatgers	nd	-1,37%	-6,12%	5,05%	5,70%

Font: elaboració pròpia

Com ja hem comentat, el turisme és un sector econòmic cabdal per a l'economia del Maresme. Un sector lligat, estretament, al binomi sol-platja. Així doncs, és, sobretot en aquest sentit, que l'hem considerat com una activitat marítima. Però no és l'única. També hem volgut aixoplugar sota el Turisme Marítim tots aquells esdeveniments organitzats entorn el mar, ja siguin fires nàutiques, com regates d'abast territorial, internacional, etc. pel potencial d'atraure visitants que tenen així com les empreses que realitzen activitats nàutiques.

Així, en el quadre d'indicadors hem volgut recollir les empreses que realitzen activitats nàutiques així com el tipus d'activitat que desenvolupen. En el mateix sentit, aquelles que tenen activitats adaptades per a persones amb mobilitat reduïda. Un altre aspecte detectat i recollit són els esdeveniments nàutics, més enllà dels purament socials dels clubs que són moltíssims, pel potencial que tenen d'atraure visitants al nostre territori. I no podíem passar per alt els indicadors del turisme tot i que, com hem dit, aquesta no és una activitat centrada, en exclusiva, al mar si bé, aquest és, per extensió, un pol d'atracció de turistes.

La informació referent a les empreses que realitzen activitats nàutiques és molt escadussera, de fet, pràcticament inexistent. Tot i això, la poca que tenim és prou important, qualitativament,

per a considerar-la. Existeix, manifestament, un malestar en el sector per la dificultat que tenen –i que perdura en el temps– per a desenvolupar la seva activitat esportiva i empresarial a la comarca i, també, en el conjunt del territori català.

Un cas molt significatiu és el del kitesurf. En el conjunt de Catalunya i en època estival –l'època de l'any en què més sortida té aquesta activitat comercialment– només hi ha tres zones habilitades per a la pràctica d'aquest esport, dues de pagament en ser privades (Sant Pere Pescador i Delta de l'Ebre) i una única gratuïta d'ús públic (Castelldefels), cap d'aquestes ubicades al Maresme.

Tenint en compte que el Maresme compta amb la presència d'un dels pioners d'aquest esport a Espanya que competeix a nivell nacional i internacional, amb la primera botiga online d'aquest tipus de material a l'estat espanyol i líder en vendes del seu sector, potser caldria una reflexió a les administracions més properes, i si calgués elevar-ho a altres institucions competents, i buscar una estratègia a curt, mig i llarg termini perquè aquesta activitat esportiva i comercial es pogués desenvolupar a la comarca sense gaire obstacles.

Precisament, aquestes són activitats en auge que poden atraure turistes i negoci a la comarca com ja fa, per altra banda, la Challenge Costa de Barcelona-Maresme.

Quant als esdeveniments nàutics que es duen a terme a la comarca la majoria són esdeveniments esportius, organitzats en gran mesura pels clubs nàutics i/o marítics, tot i que també n'hi ha d'altres tipus.

Comptant fires i festes relacionades amb el mar així com competicions esportives i regates amb una projecció més enllà dels límits administratius de la comarca, comptabilitzem un total de 16 esdeveniments no esportiu i esportius que, d'una manera o altra, estan relacionats amb el mar. D'aquest 16, que recollim tots seguit, la meitat tenen un bagatge i una presència a la comarca de com a mínim cinc anys.

L'esdeveniment que en els últims anys té una repercussió internacional més important és la triatló internacional Challenge Costa de Barcelona-Maresme. Una iniciativa públic-privada en què hi participen el Consell Comarcal del Maresme, el Consorci de Promoció Turística Costa del Maresme i l'Ajuntament de Calella, per potenciar el turisme esportiu a la comarca i, de retruc, el turisme en general, en tant que la prova discorre per diferents municipis de la comarca i serveix doncs, com a carta de presentació dels atractius paisatgístics, geogràfics i climatològics de què gaudeix el Maresme. Són més de 1.300 atletes de prop de quaranta nacionalitats diferents els que han participat en la darrera edició d'aquesta competició. Així doncs, és innegable que aquest esdeveniment té un impacte econòmic directe en el teixit econòmic de la comarca, especialment l'hoteler i hostaler, en què, a banda de la despesa dels atletes, cal sumar-hi, també, la dels acompanyants, organitzadors, equips tècnics i visitants. I dos vegades a l'any ja que la prova es desenvolupa en dos formats, el de mitja marató i el de marató.

La Fira Flotant del Masnou també és prou coneguda. L'exposició i venda d'embarcacions noves i d'ocasió amb la presència, a més, de les primeres marques internacionals i tots els complements necessaris per a la navegació, atrauen un nombrós volum de visitant a la nostra comarca. En termes esportius, ja és tradicional que el Port del Masnou aculli el Gran Premi Principat d'Andorra. A més, aquest any 2013 ha acollit, també campionat de Catalunya així com Campionats d'Espanya classe Europa.

Un altre sentit té la Firamar de Sant Pol de Mar. Fira que gira entorn la gran tradició marinera del municipi; fira d'arts, oficis i motius mariners que inclou, també, el festival d'havaneres de Sant Pol. S'hi desenvolupen tallers i demostracions d'arts de pesca, venda i/o exposició de productes relacionats amb el mar que manufacturen els artesans i artistes així com també s'hi poden degustar àpats típics com la sardinada, l'entrepà de seitó i rom cremat.

Al Port Balís des de fa ben poc té lloc la Fira Nàutica d'Ocasió (dues edicions) si bé, l'esdeveniment que té bastant més bagatge en aquest emplaçament és la Mediterranean Sailing Meeting. En termes esportius, destaca la Regata Dragonera amb punt de sortida al Balís i d'arribada al Club Vela Port d'Andratx així com el trofeu Velanium Trophy del circuit internacional Eurocup i la regata Ruta de la Tramontana.

El club d'Arenys de Mar organitza de forma continuada la Copa Ranc (Real Asociación Nacional de Cruceros) i va acollir l'any 2012 el campionat de Catalunya. A Mataró, els últims anys, s'abracen al mar amb les noves Festa del Port (dues edicions) i Fira Nàutica de Mataró (una edició). L'any 2012 van acollir el campionat de Catalunya de creuers Trofeu Lexus.

Quant al turisme pròpiament, en el període 2008-2012 l'impacte de la crisi global és el factor que explica els descensos de viatgers en allotjaments els anys 2009 i 2010 així com la competència d'altres destinacions. El volum es recupera però, els anys 2011 i 2012 degut a dos factors; al preu dels paquets turístics de la comarca que són molt competitius i a l'impacte de la primavera àrab (2012) en algunes destinacions.

La recuperació és tal que se superen les xifres de l'any 2008 amb un total d'1.315.000 viatgers en allotjaments. D'aquests, el 82% s'allotgen en establiments hotelers mentre que la resta ho fan en càmpings.

L'evolució de viatgers segons els tipus d'allotjament indica que el volum de viatgers que s'allotgen en hotels es recupera ja el 2011 i torna a créixer el 2012, mentre que la pèrdua de viatgers en càmpings es manté al llarg del període 2008-2012.

Quant a l'oferta d'allotjament, ha tendit a la baixa en els darrers anys. Així, l'any 2012 hi ha 195 allotjaments turístics a la comarca, el 56% dels quals són hotels. Aquesta reducció però, no es veu reflectida en l'oferta de places, la qual ha augmentat en els darrers anys. De fet, les taules que segueixen permeten veure que són els hostals i les pensions els tipus d'allotjament

que han davallat en nombre i en l'oferta de places. De fet, les places ofertes augmenten en els hotels i en el càmpings.

Taula 7.1

Evolució d'allotjaments turístics al Maresme per tipus.					
Tipus d'allotjament	2008	2009	2010	2011	2012
Hotels	108	105	108	109	109
*	12	9	9	8	9
**	18	17	17	18	15
***	62	62	63	61	63
****	16	17	19	22	22
*****	0	0	0	0	0
Hostals i pensions	61	58	62	62	55
Càmpings	31	30	30	30	31
TOTAL	200	193	200	201	195
Font: IDESCAT					

Taula 7.2

Evolució de les places en allotjaments turístics al Maresme per tipus d'allotjament					
Tipus d'allotjament	2008	2009	2010	2011	2012
Places hoteleres	33.751	33.234	33.718	33.718	33.578
Hotels	31.489	31.063	31.505	31.505	31.796
Hostals i pensions	2.262	2.171	2.213	2.213	1.782
Places de càmpings	15.916	15.559	15.736	18.927	20.571
TOTAL PLACES	49.667	48.793	49.454	52.645	54.149
Font: IDESCAT					

Pel que fa l'origen dels viatgers, i amb dades provisionals del 2012, el turisme estranger suposa el 63% del total i el 37% restant el conforma el turisme domèstic. D'aquest, el 80,8% és turisme de Catalunya i el 19,2% és turisme de la resta d'Espanya.

Taula 7.3

**Indicador d'establiments hotelers i de càmpings.
Maresme, 2012**

Origen vitgers	Turistes	
	Hotels	Càmpings
Viatgers (milers de persones)	1.078	237
<i>Turisme domèstic</i>	<i>309</i>	<i>181</i>
de Catalunya	217	179
de la resta d'Espanya	93	2
<i>Turisme estranger</i>	<i>769</i>	<i>56</i>

Font: Idescat a partir de l' Enquesta d'ocupació hotelera i de càmpings de l'INE
Dades provisionals

Sabem que el turista que ens visita busca, gairebé de forma única, el sol i la platja. Tan a prop com el tenim de l'àmbit marítim doncs, hauríem de buscar fórmules per acostar-los molt més al mar. Potser aprofitant el paladar, o potser la història econòmica i cultural de les nostres viles marineres entorn la pesca i la construcció naval, els seus oficis, les seves arts... Molts agents hi tenen alguna cosa a dir, no només l'administració pública construint i oferint, per cas, una oferta integrada de sol-platja-història-gastronomia sinó d'altres, en el seu paper d'actor principal per donar a conèixer les possibilitats de lleure i coneixement al seu entorn més proper.

Ocupació i activitat econòmica

En termes d'ocupació, en aquest cas, de nou, només podem recolzar-nos en les dades de l'IDESCAT i el Departament d'Empresa i Ocupació, és a dir, de les provinents de fonts secundàries, i pels epígrafs del CNAE-2009 següents: *5010-transport marítim de passatgers, 5510- hotels i similars, 5520- allotjaments turístics i altres de curta durada, 5530- càmpings, 5590- altres tipus d'allotjament i 7912- activitats dels operadors turístics.*

Un cop més, per preservar el secret estadístic, hem hagut de treballar algunes de les dades de forma agregada.

La informació facilitada per l'IDESCAT³³ referent a *allotjaments turístics* (epígrafs de la CNAE 5510, 5520, 5530 i 5590) indica que l'evolució de l'activitat, seguint el seu cicle fortament fluctuant per l'estacionalitat estival, sembla que és positiva en el darrer any i mig. Si a 31 de març de 2012 les afiliacions en les activitats d' *allotjaments turístics* eren de 2.572, a 31 de març de 2013 han estat de 2.769, cosa que suposa un increment del 7,66%. De tota manera, cal tenir present que la forta estacionalitat de l'activitat - lligada, com hem dit, al binomi sol i platja- fa que el segon trimestre de cada any l'ocupació en el sector es dispari i repunti fortament, sent aquest el període de l'any amb una major ocupació. D'aquesta manera, a 30 de juny de 2013 l'ocupació en l'activitat d' *allotjaments turístics* ha estat de 4.514 afiliacions. Un any abans l'ocupació fou de 4.343 de manera que hi ha hagut un increment del 3,93% en termes interanuals, fet que indicaria una evolució positiva del sector, si bé la sèrie és poc robusta per afirmar-ho rotundament. En termes intertrimestrals el creixement de l'ocupació és del 63,02% (març- juny 2013), fet que corrobora l'estacionalitat de la qual parlàvem.

Si considerem de forma agregada tots els epígrafs citats anteriorment, l'evolució del darrer any i mig també ha estat positiva en créixer les afiliacions un 5,48%, de les 4.632 a les 4.770. Si bé l'ocupació en les activitats d' *allotjament turístic* representen prop del 95% de l'ocupació del que hem anomenat Turisme Marítim, les xifres indiquen que les altres dues activitats també han evolucionat positivament vers un any abans i el trimestre precedent. També en aquests dos

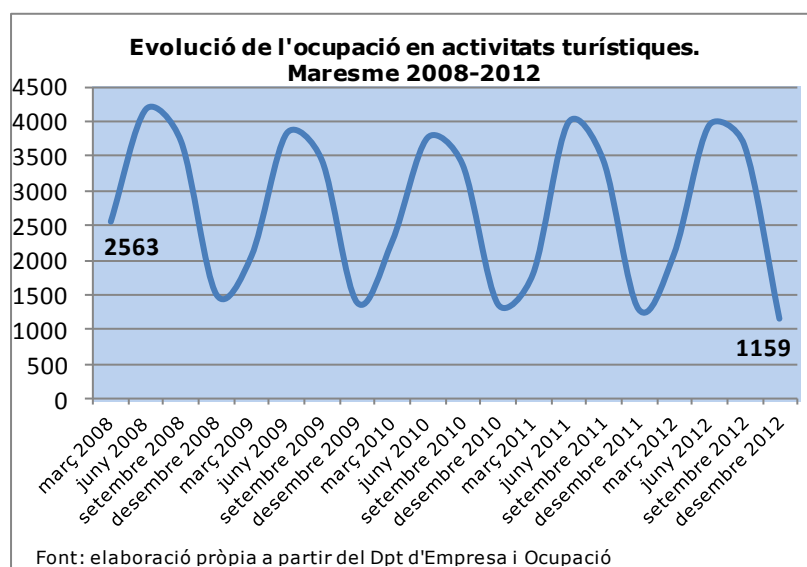
³³ Recordem que aquesta informació fa referència a les afiliacions de tots els règims d'acord amb la residència padronal de l'afiliat, és a dir, afiliacions de persones residents al Maresme.

casos hi ha indicis d'estacionalitat, més acusada en el *transport marítim de passatgers* que no pas en les *activitats dels operadors turístics*.

Si posem en relació aquestes xifres amb les totals de la comarca, resulta que l'ocupació en el Turisme Marítim en el seu conjunt suposa entorn l'1,20% de l'ocupació total de la comarca en l'època de menys activitat (desembre) i es mou prop del 3% en l'època d'auge (juny). En el cas de l'activitat *d'allotjaments turístics* el pes de l'ocupació suposa poc més de l'1% en temporada baixa i pràcticament el 2% en temporada alta.

Quant a les dades referents a les afiliacions segons la ubicació del compte de cotització³⁴, que conforma una sèrie estadística més robusta que l'anterior, indiquen una tendència a la baixa dels llocs de treball en el Turisme Marítim de la comarca, almenys d'ençà l'any 2008 i fins a finals del 2012, tal i com recollim en el gràfic que segueix. De fet, la comparativa així ho indica; si a març del 2008 l'ocupació estava en les 2.563 afiliacions, a març de 2013 aquestes se situen en les 2.085 (-18,65%), o si ho volem comparar amb les puntes d'ocupació a juny de 2008 se'n comptabilitzaven 4.191 i 3.955 a juny de 2013 (-5,63%). D'aquesta manera doncs queda palès, per una banda, que les oscil·lacions temporada alta-baixa són més amples i, per una altra que els descensos de l'ocupació són més intensos quan comparem "temporades baixes" i menors quan la comparació és entre períodes de màxima ocupació laboral.

Gràfic 7.1

³⁴ Font de les dades: Departament d'Empresa i Ocupació. Fan referència a les afiliacions al règim general de la Seguretat Social i al Règim Especial d'Autònoms de forma agregada i segons la ubicació del compte de cotització (Maresme). En aquest cas doncs, podem considerar-ho com a llocs de treball a la comarca. No inclouen l'epígraf 7912.

Quan posem en relació aquestes xifres amb els totals comarcals³⁵ veiem que el pes de l'ocupació en el Turisme Marítim, en el seu conjunt, no és més que l'1,05% a desembre de 2012 mentre que a desembre de 2008 era de l'1,21%. Si ens fixem en les èpoques en què l'ocupació és més elevada, veiem que a juny de 2012 suposava el 3,36% de l'ocupació total de la comarca mentre que el juny del 2008 suposava el 3,12%. Així, es posa de manifest que la pèrdua d'ocupació s'ha agreujat, mentre que l'ocupació sembla que tendeix a l'alça en els períodes de màxima activitat.

Quant als comptes de cotització donats d'alta a la comarca, aquests fluctuen també seguint el cicle estacional de l'activitat, tant si ens referim a l'activitat *d'allotjaments turístics* com al Turisme Marítim en el seu conjunt si bé, la informació de què disposem apunta una tendència a l'alça. D'aquesta manera, el pes de l'activitat d'allotjaments suposava l'1,48% del teixit empresarial de la comarca a març de 2012 mentre que a març de 2013 el seu pes havia augmentat fins a l'1,53%. La comparativa en períodes de punta de feina mostra que si a juny de 2012 el pes era de l'1,75%, a juny de 2013 representava l'1,81%. Si ens referim al Turisme Marítim en el seu conjunt, el seu pes sobre el total del teixit empresarial de la comarca també ha anat a l'alça; de l'1,59% al l'1,69% març 2012- març 2013, i de l'1,88% a juny de 2012 a l'1,99% a juny de 2013.

³⁵ Totals de la comarca referents també, només, a règim general i règim especial d'autònoms.

8-FORMACIÓ

FORMACIÓ	2008	2009	2010	2011	2012
Reglada					
Nombre de centres on s'imparteix	6	6	6	6	7
Institut	4	4	4	4	5
Universitat	2	2	2	2	2
% de centres on s'imparteix en relació al total comarcal	35,3%	35,3%	35,3%	35,3%	41,2%
Institut	26,7%	26,7%	26,7%	26,7%	33,3%
Universitat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Tipus de grau formatiu	14	14	15	15	17
Grau Mitjà	5	5	5	5	6
Grau Superior	6	6	6	6	6
Grau universitari	2	2	3	3	4
Postgrau	1	1	1	1	1
Taxes de variació	nd	0,0%	7,1%	0,0%	13,3%
Grau Mitjà	nd	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%
Grau Superior	nd	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Grau universitari	nd	0,0%	50,0%	0,0%	33,3%
Postgrau	nd	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nombre alumnes matriculats	483	508	531	619	949
Grau Mitjà	205	215	231	236	369
Grau Superior	123	142	140	173	226
Grau universitari	137	135	143	192	339
Postgrau	18	16	17	18	15
Taxa variació	nd	5,2%	4,5%	16,6%	53,3%
Grau Mitjà	nd	4,9%	7,4%	2,2%	56,4%
Grau Superior	nd	15,4%	-1,4%	23,6%	30,6%
Grau universitari	nd	-1,5%	5,9%	34,3%	76,6%
Postgrau	nd	-11,1%	6,3%	5,9%	-16,7%
Oci/Esbarjo					
Nombre de cursos ofertats	189	181	188	193	188
taxa de variació	nd	-3,21%	2,90%	2,02%	-13,83%
Alumnes matriculats	1354	1379	1413	1501	1484
taxa de variació	nd	1,85%	2,47%	6,23%	-1,13%
grau d'interès de la població per aquest tipus de formació	0,43%	0,43%	0,44%	0,47%	0,46%
Font: elaboració pròpia					

En aquest capítol de formació apleguem la formació marítima en sentit ampli. És a dir, tant la formació d'oci i esbarjo, com la formació reglada així com, també, la formació ocupacional.

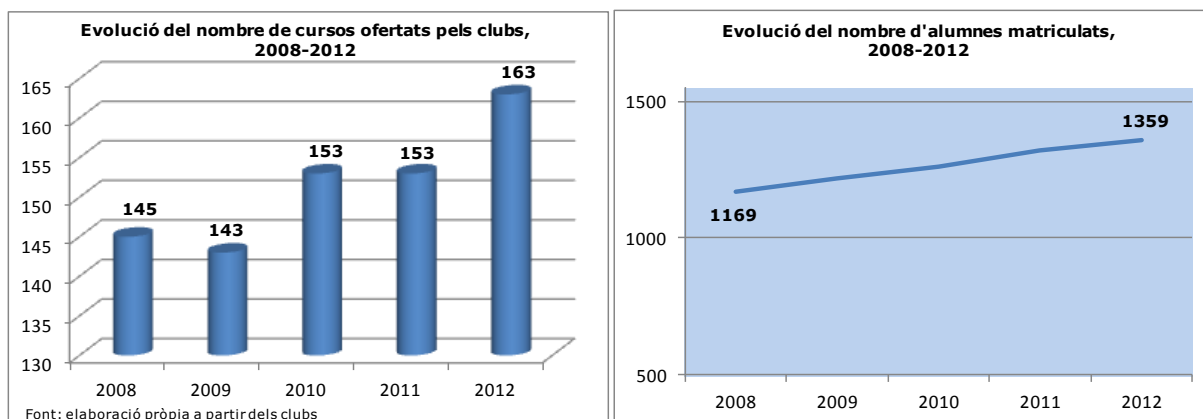
Formació d'oci i esbarjo

En termes de formació d'oci i esbarjo hi ha uns bons fonaments a la comarca i una tradició més aviat llarga lligada, bàsicament, a l'aparició, existència i creixement dels clubs nàutics i marítics de la comarca. El tipus de formació que es desenvolupa en aquestes entitats està, com no pot ser de cap altra manera, estretament lligada a les activitats marítimes d'oci; destaquen, per sobre de cap esport, les especialitats de vela que són, de fet, l'eix vertebrador de bona part d'aquests clubs. Així, la pràctica totalitat de clubs tenen, específicament, una secció d'escola de vela en què s'ofereixen cursos d'iniciació, perfeccionament, competició i oci i, en algun cas, vela

escolar. Altres activitats i cursets que s'ofereixen són la natació, la natació sincronitzada, la triatló, el windsurf, el pàdel surf, la pesca esportiva, el caiac, el rem en llagut català, futbol platja...En el cas dels clubs nàutics i marítims però, es fa palès que moltes de les activitats que ofereix els clubs estan destinades a les persones que són sòcies de l'entitat si bé, n'ofereixen d'altres obertes a persones sòcies i no sòcies. Com a exemple específic, el Wave Center del Club Nàutic El Balís ofereix activitat aquàtiques a la platja del club tant als socis com als no socis.

La informació corresponent a cinc clubs nàutics de la comarca indica per una banda, que els clubs són força actius quant a la formació que ofereixen, per una altra que mouen un volum important de persones i, a més, que l'oferta i la participació ha anat en augment en els darrers cinc anys, bo i el context econòmic poc favorable, tal i com queda palès en els gràfics que segueixen.

Gràfic 8.1

Quant al nombre de cursos, passem del 145 que es van dur a terme al llarg de l'any 2008 als 163 que es van desenvolupar durant l'any 2012, la qual cosa suposa un creixement del 12,41%. Pel que fa el nombre d'alumnes matriculats, també ha tendit a l'alça i de les 1.169 persones que van seguir algun d'aquests cursos l'any 2008 passem a les 1.359 que ho han fet durant l'any 2012. Així, el creixement ha estat del 16,25%.

Una part d'aquest clubs expressen la voluntat de seguir creixent quant a l'oferta formativa així com donar més impuls a l'escola de vela.

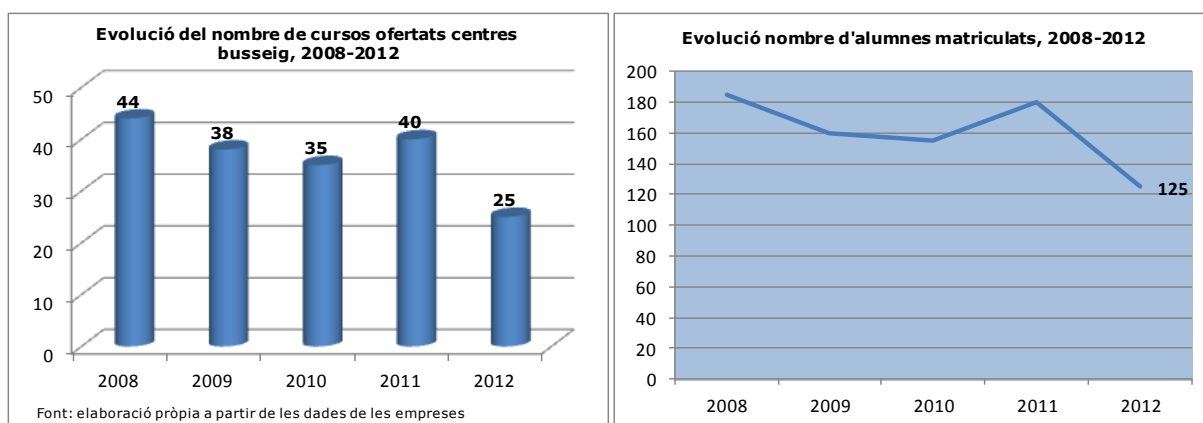
Uns altres agents a considerar en la formació d'oci i esbarjo, són les empreses. Bàsicament, el tipus d'empreses detectades són centres de busseig que funcionen, per una banda, com a empreses que ofereixen sortides en vaixell (passejades, banys a alta mar, sortides pedagògiques de coneixement del medi marí, lloguer d'embarcacions, etc...) i per l'altra, com a centres de busseig, activitat que és la columna vertebral de l'empresa. Com a centres de busseig ofereixen una diversitat important de cursos de formació de tal manera que poden considerar-se, ben bé, escoles de busseig. Els cursos que ofereixen van des dels batejos de mar

als cursos més especialitzats de submarinisme -amb titulacions incloses en molts casos-, a més a més de la fotografia submarina, els primers auxilis i el salvament i rescat d'entre d'altres.

Aquestes empreses es caracteritzen per ser de molt petites dimensions –microempreses- de manera que ocupen, laboralment, poques persones i en què la temporalitat de l'ocupació no és gaire elevada donat que les activitats que ofereixen poden realitzar-se al llarg del tot l'any, si bé amb puntes de feina en els mesos estivals.

Evidentment, aquests centres/empreses es mostren actius en termes de formació si bé, en els darrers cinc anys, probablement com a conseqüència del context econòmic, el nombre de cursos ha anat a la baixa. Hem passat dels 44 cursos de l'any 2008 als 25 de l'any 2012, és a dir, hi ha una reducció del 43,18%. Quant al nombre d'alumnes matriculats també ha tendit a la baixa; dels 185 de l'any 2008 hem passat a 125 l'any 2012, cosa que suposa un descens del 32,43%.

Gràfic 8.2

Algunes d'aquestes empreses veuen el futur amb incertesa, especialment aquelles ubicades en ports en què el termini de la concessió és a prop de finalitzar. A banda d'aquest aspecte, mostren un cert descontentament amb la gestió de la zona comercial en el sentit que se senten massa pressionats pels concessionaris. D'altres, en canvi, veuen el futur amb possibilitats de creixement donat el gran actiu que suposen els fons marítims de la comarca. En algun cas pretenen convertir-se en l'únic centre autoritzat i certificat per PADI³⁶ del seu municipi.

Formació reglada

Quant a la formació reglada, i considerant el sector turístic una activitat de l'àmbit marítim, com hem vist anteriorment, aquest tipus de formació està present a la comarca des de l'any 1966. Aquell any l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme de Sant Pol (EUHT) –un dels pobles amb més antiga tradició d'estiueig i activitat turística-, adscrita actualment a la Universitat de

³⁶ PADI: Professional Association of Diving Instructors; és la principal i més respectada organització d'entrenament i formació de busseig del món. Més informació a www.padi.com

Girona, obria les portes per oferir formació qualificada entorn la direcció d'hotels i restaurants. Aquest llarg bagatge i especialització li és reconeguda de tal manera que el seu prestigi traspasa fronteres, fins al punt que actualment és un referent i acull alumnes de moltes nacionalitats diferents. L'EUHT Sant Pol compta, en el temps present, amb l'únic Grau Universitari a l'Estat espanyol en Gestió Hotelera i Turística que, a més, des de l'any 2012 es cursa en anglès i castellà. A banda d'aquest grau, l'EUHT Sant Pol ofereix i imparteix, també, des de fa anys un Màster en Hospitality Management (hotels i restaurants). Molt més actuals són els estudis de Turisme de l'Escola Universitària del Maresme –ubicada, a dia d'avui, al campus Tecnocampus Mataró-Maresme i adscrita a la Pompeu Fabra– que van iniciar-se a finals dels anys 90 –curs 1997-98– a Calella, ciutat pionera del turisme de masses al Maresme. Tres cursos s'impertiren a les instal·lacions de la Fàbrica Llobet i Guri de Calella si bé després van passar a impartir-se a Mataró, a les instal·lacions de l'avui desaparegut edifici del club nàutic i, més recentment, als recintes del Tecnocampus Mataró-Maresme. Aquella Diplomatura en Turisme ha evolucionat cap a l'actual Grau en Turisme i Gestió del Lleure i en la doble titulació de Grau en ADE i Gestió de la Innovació i Turisme i Gestió del Lleure. A les mateixes instal·lacions, i en els braços de l'Escola Superior de Ciències de la Salut, s'imperteixen els estudis del Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport amb la menció especial d'Esports Nàutics en part, quant a la menció, gràcies a alguns dels treballs desenvolupats en el marc del projecte territorial Maresme Marítim.

Actualment doncs, comptem a la comarca del Maresme amb dos centres universitaris³⁷ en què es poden cursar estudis de temàtiques relacionades, més o menys estretament, amb l'àmbit marítim.

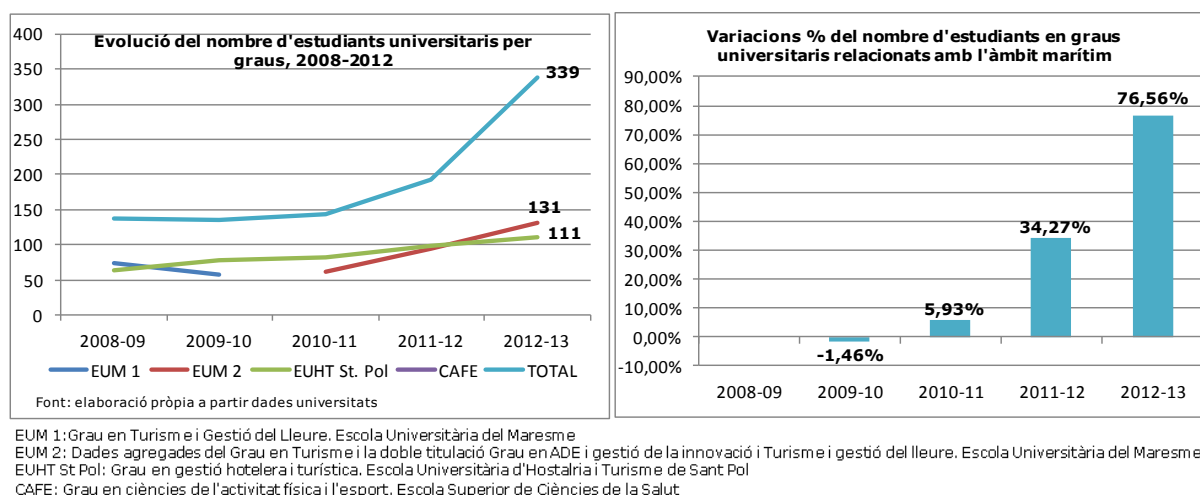
El creixement del nombre d'estudiants està directament relacionada amb l'augment de l'oferta formativa. Si els cursos 2008-09 i 2009-10 el nombre d'estudiants es manté més o menys estable amb els graus de més llarg recorregut – ens referim al Grau en Turisme i Gestió del Lleure de l'EUM i el Grau en Gestió Hotelera i Turística de l'EUHT-Sant Pol, els quals tenen els seus orígens en les diplomatures – a partir del curs 2010-11 el nombre d'alumnes creix substancialment. La raó la trobem, com dèiem, en el creixement de l'oferta; en aquest curs es posa en marxa, a l'EUM, la doble titulació Grau en ADE i Gestió de la Innovació i Turisme i Gestió del Lleure a banda de mantenir el grau ja existent. Cal senyalar que les dades que s'ofereixen a partir d'aquest curs són agregades d'ambdues titulacions. Pel curs 2011-12 s'experimenta un increment del 34,27% fruit de l'increment d'alumnes tant al Grau de Sant Pol com als dos graus de l'EUM. El curs 2012-13 el creixement d'universitaris és espectacular; als increments en els tres graus ja existents s'hi afegeix una nova titulació, la de CAFE³⁸, en què s'hi matriculen 97 estudiants. Apuntem aquí que la menció especial en esports nàutics no

³⁷ El Tecnocampus Mataró-Maresme el comptabilitzem com a un únic centre universitari si bé, els graus que s'hi imparteixen estan adscrits a dues universitats diferents.

³⁸ CAFE: Ciències de l'activitat física i de l'esport.

s'incorpora al grau fins al curs actual, 2013-2014. Així, és massa aviat per veure l'interès dels estudiants per a aquesta menció. Bo i això, des del centre universitari apunten que en la primera assignatura optativa vàlida per la menció (activitats subaquàtiques) s'hi han inscrit aquest curs 58 alumnes de segon (els estudiants de primer curs no tenen assignatures optatives), pràcticament un 60% dels que iniciaren aquest grau l'any anterior.

Gràfic 8.3

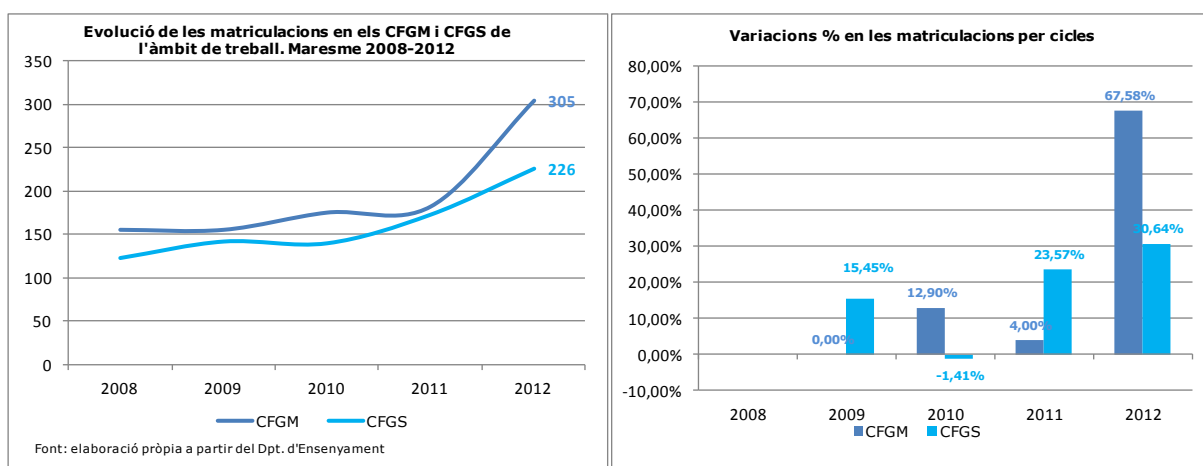
A banda de la formació universitària, a la comarca hi ha altres estudis de formació reglada. Són cicles formatius de grau mitjà i de grau superior i un cicle de grau mitjà d'estudis de règim especial; un total de 10 cicles que s'ofereixen en cinc centres de tres municipis diferents de la comarca, Calella, Mataró i Pineda de Mar.

Els cicles que es cursen a Calella són els que tenen un recorregut històric més perllongat en el temps amb més de 20 anys d'existència. En el ram de l'hoteleria i turisme a Calella s'imparteixen els cicles formatius de grau mitjà de *Cuina i Gastronomia* i el de *Serveis en restauració*, i els de grau superior d'*Agència de viatges i gestió d'esdeveniments*, el de *Direcció de cuina*, el de *Direcció de serveis de restauració* i el de *Guia, informació i assistència turística*. A Mataró, en la família de les activitats esportives s'imparteixen el grau mitjà de *Conducció d'activitats físicoesportives en el medi natural*, des del curs 2004-05, i el cicle superior d'*Animació d'activitats físiques i esportives*, des del curs 2006-07. En la família d'instal·lació i manteniment, el curs 2012-13 es posa en marxa el cicle de grau mitjà de *Manteniment electromecànic amb perfil professional de vaixell d'esbarjo i serveis portuaris*. Sota el paraigua dels estudis de règim especial i la família d'ensenyaments esportius, aquest curs 2013-14 s'inicia un grau mitjà de *Salvament i socorrisme*. De menys recorregut són els dos graus que s'imparteixen a Pineda de Mar, tots dos del ram de les activitats esportives; l'un de grau mitjà, *Conducció d'activitats físicoesportives en el medi natural* des del curs 2011-12, i l'altre de grau superior, *Animació d'activitats físiques i esportives* també des del curs 2011-2012.

En aquest cas l'evolució del nombre d'alumnes en ambdós cicles ha anat a l'alça en els darrers 5 anys. En el cas dels cicles de grau mitjà destaca l'increment del curs 2010-2011, del 12,9%, en part per l'efecte d'un nou grau a Pineda de Mar, i el registrat el curs 2012-13, del 67,58%, per la influència, pensem que parcial, pel nou cicle iniciat a Mataró en *Manteniment electromecànic-perfil professional de vaixell d'esbarjo i serveis portuaris*. En el cas dels cicles de grau superior el volum d'alumnat, com dèiem, també ha tendit a l'alça. Si bé el curs 2011-12 s'experimenta un creixement del 23,57%, coincidint amb un nou cicle d'activitats físiques a Pineda de Mar, i un del 30,64% pel curs 2012-13, pensem que l'evolució positiva és fruit, també, d'altres factors lligats al context econòmic dels darrers anys³⁹.

Per últim, cal fer referència també al fet que en alguns instituts de la comarca han inclòs dins el currículum formatiu activitats de vela i que, des d'alguns clubs nàutics, segueixen incentivant i donant suport a aquestes iniciatives.

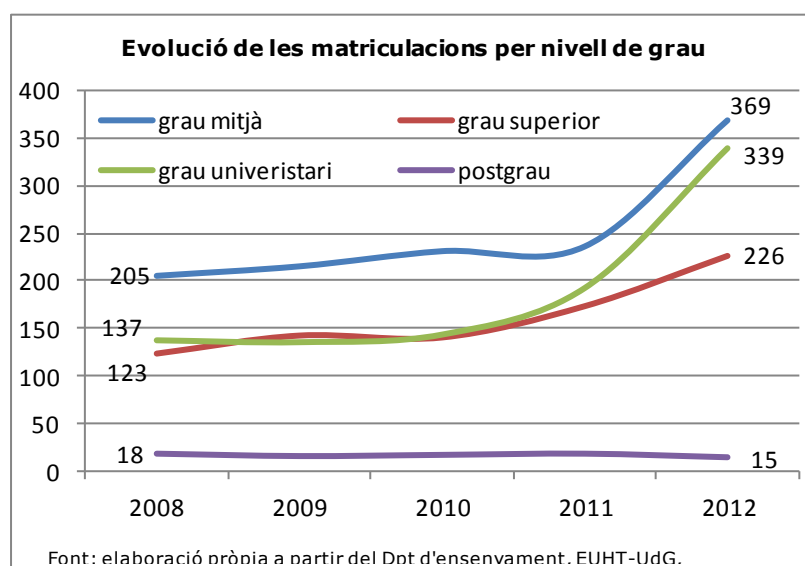
Gràfic 8.4

³⁹ En aquest sentit podeu consultar el document Consell Comarcal del Maresme (2011) **Les realitats juvenils al Maresme, 2010** (pàg. 37)

Gràfic 8.5

Formació ocupacional

Pel que fa la formació ocupacional, el Maresme ha viscut, fins a l'actualitat, d'esquena a totes les activitats, oficis, etc. relacionats, clarament, amb l'àmbit marítim i nàutic més enllà del turisme. De fet, no s'impulsa cap tipus de formació ocupacional en aquest àmbit fins a la posada en marxa del projecte Maresme Marítim. Aquest projecte serveix com a punt d'inflexió i, arran dels resultats d'un estudi en el marc del mateix projecte, es treballa, posteriorment, per activar aquest tipus de formació. Així, al llarg del 2013, s'han ofert quatre cursos relacionats directament amb aquest àmbit: *Operacions auxiliars de manteniment d'elements estructurals i de recobriment de superfícies d'embarcacions esportives i d'esbarjo*, *Operacions auxiliars de manteniment de sistemes i equips d'embarcacions esportives i d'esbarjo*, *Administració de negoci marítim i gestió portuària* i *Formació bàsica per a personal de servei en creuers i serveis marítics*. D'aquestes formacions se n'han beneficiat un total de 56 persones.

En definitiva doncs, i més enllà del turisme –un motor d'activitat de la comarca, innegablement, i al qual s'hi han dedicat i s'hi dediquen, com no pot ser d'altra manera, esforços de tota mena– és evident que al Maresme, en el seu conjunt, s'han menystingut, o no s'ha sabut posar en valor, les activitats tradicionals i els oficis relacionats d'una manera o altra amb el mar, cosa que ha quedat reflectida, també, en el món educatiu.

Quadre 5

FORMACIÓ REGLADA EN L'ÀMBIT MARÍTIM				
FORMACIÓ PROFESSIONAL (cicles formatius)	GRAU MITJÀ	MUNICIPI	CENTRE	TELÈFON
ACTIVITATS ESPORTIVES				
	Conducció d'activitats físicoesportives en el medi natural	Mataró	Escola PIA	937901627
		Pineda de Mar	IES Joan Coromines	937624709
HOTELERIA I TURISME				
	Cuina i gastronomia	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
	Serveis en restauració	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
INSTAL·LACIÓ I MANTENIMENT				
	Manteniment electromecànic, perfil professional de vaixell d'esbarjo i serveis portuaris	Mataró	IES Miquel Biada	937981489
GRAU SUPERIOR				
		MUNICIPI	CENTRE	TELÈFON
ACTIVITATS ESPORTIVES				
	Animació d'activitats físiques i esportives	Mataró	Escola PIA	937901627
		Pineda de Mar	IES Joan Coromines	937624709
HOTELERIA I TURISME				
	Agències de viatges i gestió d'esdeveniments	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
	Direcció de cuina	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
	Direcció de serveis de restauració	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
	Guia, informació i assistència turística	Calella	IES Bisbe Sivilla	937661201
ESTUDIS DE RÈGIM ESPECIAL				
	GRAU MITJÀ	MUNICIPI	CENTRE	TELÈFON
ENSENYAMENTS ESPORTIUS	Salvament i socorrisme	Mataró	IES Satorras	937987711
ESTUDIS UNIVERSITARIS				
	GRAU	MUNICIPI	CENTRE	TELÈFON
TURISME	Grau en turisme i gestió del lleure	Mataró	EUM-Tecnocampus Mataró-Maresme	931696500
	Doble titulació en ADE i Gestió de la Innovació i Turisme i Gestió del Lleure	Mataró	EUM-Tecnocampus Mataró-Maresme	931696500
	Grau en Gestió Hotelera i Turística Menció 1: Hoteleria Internacional Menció 2: Gastronomia, restauració i esdeveniments	Sant Pol de Mar	Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme	937600212
ACTIVITATS ESPORTIVES	Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (menção especial Esports Nàutics)	Mataró	Escola superior de Ciències de la Salut-Tecnocampus Mataró-Maresme	931696500
MÀSTER				
		MUNICIPI	CENTRE	TELÈFON
	Màster en Hospitality Management (hotels i restaurants)	Sant Pol de Mar	Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme	937600212

Font: elaboració pròpia a partir de les webs del Dpt d'Ensenyament, Tecno campus Mataró-Maresme, Escola Turisme de Sant Pol

9-INDICADORS D'ACTIVITAT DEL CLÚSTER MARÍTIM

ACTIVITATS CLÚSTER MARÍTIM	2011	2012	2013
Visites a empreses	no es desenvolupa activitat en cap d'aquests sentits		38
Trobades empresarials			4
Nous associats al clúster			11
Acords de col·laboració			25
Nombre d'assessoraments a emprenedors			2
Nombre de reunions de suport a emprenedors			2
Nombre d'ajuts i subvencions sol·licitats	1	1	1
Font: elaboració pròpia			

Des de l'any 2010, un conjunt d'entitats de la comarca, tant públiques com privades, estan treballant diferents estratègies per donar un impuls a totes les activitats relacionades estretament amb l'àmbit marítim amb la pretensió d'augmentar l'activitat econòmica amb l'objectiu últim d'augmentar l'ocupació laboral en aquest àmbit.

Els impulsors d'aquests treballs han sol·licitat, consecutivament i de forma conjunta, dues subvencions al Servei d'Ocupació de Catalunya en el marc de les convocatòries de projectes innovadors 2010-2011 i 2011-2012, les quals han estat concedides. Aquestes concessions han estat cabdals per desenvolupar un seguit de projectes que, sense aquest suport, hauria estat difícil dur a terme.

Paral·lelament a aquests treballs i aprofitant les sinergies creades en el desenvolupament d'aquestes tasques, els impulsors dels projectes s'han constituït en l'Associació Maresme Marítim, amb un total d'11 membres, amb l'objectiu de fomentar el desenvolupament socioeconòmic de totes les activitats relacionades amb el món i la cultura del mar a la comarca del Maresme. Es pretén que l'Associació vagi augmentat el nombre d'associats, en què hi prengui especial importància l'empresa privada, per tal que tots els actors del sector marítim s'identifiquin com un vertader clúster⁴⁰ d'activitat. Entenem doncs, que l'activitat de l'Associació s'haurà de mantenir i créixer en un futur immediat, sense el condicionant de les subvencions que es puguin aconseguir. En aquesta sentit, al llarg d'aquest temps no s'han aconseguit noves incorporacions a l'Associació si bé, s'han pogut signar 25 acords de col·laboració amb diferents empreses i/o entitats.

⁴⁰ Clúster industrial: concentració geogràfica d'empreses, institucions i agents relacionades amb un determinat mercat, producte o sector industrial. Com que en un clúster hi queden incloses totes les activitats econòmiques relacionades amb un sector concret (indústria productiva, recerca i investigació, formació, serveis, etc...) ens estimem més definir-ho com a clúster d'activitat que no pas com a clúster industrial que és tal i com es coneixen/defineixen normalment els clústers.

En el marc dels projectes que s'han desenvolupat al llarg d'aquest any 2013, s'han visitat un total de 38 empreses vinculades al sector i s'han dut a terme 4 trobades empresarials, dues de caràcter públic i unes altres dues de caràcter privat. Les públiques han estat la *Jornada de logística i negoci marítim* i la de presentació del *Centre d'interpretació del mar i la pesca d'Arenys de Mar*. I les de caràcter de treball intern han estat per una banda, una amb un grup d'empreses i els centres universitaris ubicats al Tecnocampus Mataró-Maresme per la implantació del *grau en Logística i negoci marítim* i, per una altra, amb empreses de reparació i manteniment per tal d'oferir al Festival de la Plaisance de Cannes (fira nàutica internacional) una oferta única integrada de serveis marítims de la comarca del Maresme.

Quant a la informació provinent dels serveis locals d'emprenedoria destaca, per la poca presència, els assessoraments en activitats d'aquest àmbit; un total de 2.

Així, l'activitat de l'Associació com a clúster es pot considerar incipient si bé, si es millora la comunicació amb tots els agents del sector pot reeixir com a gran actor aglutinador, de valorització i d'impulsor de l'activitat del clúster.

RELACIÓ DE GRÀFICS, TAULES I QUADRES

GRÀFICS

- 3.1 Evolució de l'ocupació en la pesca professional. El Maresme, 2008-2012.
- 4.1 Evolució de l'ocupació en la construcció naval i en la indústria nàutica. El Maresme 2008-2012.
- 7.1 Evolució de l'ocupació en activitats turístiques. El Maresme 2008-2012.
- 8.1 Evolució del nombre de cursos ofertats pels clubs, 2008-2012 i evolució del nombre d'alumnes matriculats, 2008-2012.
- 8.2 Evolució del nombre de cursos ofertats pels centres de busseig, 2008-2012 i evolució del nombre d'alumnes matriculats, 2008-2012.
- 8.3 Evolució del nombre d'estudiants universitaris per graus, 2008-2012 i variacions % del nombre d'estudiants en graus universitaris relacionats amb l'àmbit marítim.
- 8.4 Evolució de les matriculacions en els CFGM i GFGS de l'àmbit de treball. Maresme, 2008-2012 i variacions % en les matriculacions per cicles, 2008-2012.
- 8.5 Evolució de les matriculacions per nivell de grau, 2008-2012.

TAULES

- 2.1 Evolució del nombre total d'amarradors per ports del Maresme, 2008-2012.
- 2.2 Amarradors per eslores, el Maresme 2012.
- 2.3 Evolució de la densitat de la posidònia per estacions de seguiment.
- 3.1 Evolució de la flota pesquera al Maresme i de la variació per tipus d'art de pesca.
- 6.1 Serveis oferts a les platges per tipus. El Maresme, 2008-2012.
- 6.2 Platges amb serveis adaptats per persones amb mobilitat reduïda per tipus. El Maresme 2008-2013.
- 7.1 Evolució d'allotjaments turístics al Maresme per tipus. 2008-2012.
- 7.2 Evolució de les places en allotjaments turístics al Maresme per tipus d'allotjament. 2008-2012.
- 7.3 Indicador d'establiments hotelers i càmpings. Maresme, 2012.

QUADRES

- 1.Actuacions als ports.
- 2.Actuacions del Ministerio de Medio Ambiente al litoral maresmenc.
- 3.Esquema de les arts de pesca.
- 4.Quadre de clubs i entitats esportives adherides/associades a alguna federació.
- 5.Formació reglada en l'àmbit marítim.

BILBIOGRAFIA

- Agència Catalana de Turisme, 2011. **Caracterització de la demanda turística. Costa de Barcelona -Maresme. Estiu 2011.**
- Capdevila Muntadas, Alexandra. **Les bases de l'especialització econòmica del Maresme als segles XVI i XVII.**
- Capdevila Muntadas, Alexandra (2004) **Pagesos, mariners, i comerciants a la Catalunya litoral. El Maresme a l'època moderna. Tesi Doctoral.**
- Consell Comarcal del Maresme (2007) **Pla Estratègic Maresme 2015.**
- Consell Comarcal del Maresme (2011) **Les realitat juvenils al Maresme, 2010.**
- Consorti de Promoció Turística Costa del Maresme (2008) **Platges. Costa del Maresme.**
- Costa de Barcelona Maresme. Consorci de promoció Turística Costa del Maresme (2009) **Platges del Maresme. Platges. Ports. Esports nàutics.**
- Costa de Barcelona- Maresme. Consorci de Promoció Turística Costa del Mar (2013). **Platges del Maresme.**
- Demestre i Altet, M. (1995). **L'activitat pesquera al Maresme: un esquema de manipulació dels ecosistemes marins propi de la Mediterrània.**
- Dirección general de costas. Ministerio de Medio Ambiente (2008). **Directrices sobre actuaciones en playas.**
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i Museu Marítim-Drassanes Reials de Barcelona (2003) **La pesca a Catalunya.**
- Generalitat de Catalunya. Departament de política territorial i obres públiques (2005?). **Pla de ports de Catalunya, 2007-2015.**
- Generalitat de Catalunya. Departament de territori i sostenibilitat (2011). **Resultats del projecte BEACHMED-e Catalunya.**
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Ocupació. Direcció general d'indústria (juny 2013). **Informe anual sobre la indústria a Catalunya 2012.**
- Hobest (2011) **Estudi Radar: Agents i activitats relacionades amb el mar al Maresme.**
- Institut d'Estudis Catalans. **DIEC2. Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans.**
- Ports de la Generalitat (diversos anys). **Anuari Estadístic Ports de la Generalitat. Anys 2008, 2009, 2010, 2011 i 2012.**
- Ports de la Generalitat de Catalunya (2012) **Pla de recepció i manipulació de residus. Port d'Arenys de Mar. Juliol 2012.**
- Ports de la Generalitat de Catalunya (2010) **Pla interior de contingències del Port d'Arenys de Mar Maig 2010.**
- Strahler, A.N. i Stahler, A.H. (1997). **Geografía Física.**
- Submón. Divulgació, estudi i conservació del medi marí (2013). Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. **Informe de juliol del 2013 de la xarxa de vigilància de la qualitat biològica dels herbassars de fanerògames marines.**

- Submón. Divulgació, estudi i conservació del medi marí (2012). Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. **Els hàbitats d'interès pesquer a Catalunya.**

-TERMCAT i Museu Marítim de Barcelona. **Diccionari Marítim.**

INSTITUCIONS I ENTITATS CONSULTADES

- Ajuntaments de la comarca.
- Agència Catalana de Turisme.
- Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.
- Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme de Sant Pol (EUHTStPol)
- Escola Universitària del Maresme.
- Escola PIA Santa Anna – Mataró.
- Escola Superior de Ciències de la Salut.
- Federacions Esportives Catalanes.
- Institut d'Estadística de Catalunya. IDESCAT.
- IES Alexandre Satorras - Mataró.
- IES Bisbe Sivilla – Calella.
- IES Joan Coromines –Pineda de Mar.
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente.

PÀGINES WEBS REFERENCIADES

- www.turismeperatothom.com
- www.calidadendestino.es
- www.costadebarcelonamaresme.cat
- www.blueflag.com
- www.calidadturistica.es
- www.padi.com